

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 24. januar 1958

Štev. 4 (820)

Ureditev vprašanj med Avstrijo in Jugoslavijo

Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, sta se avstrijska in italijanska vlada sporazumeli o dnevnem redu za bližnje razgovore diplomatskih odnosno vladnih predstavnikov obeh držav. Vendar to ni edini stik naše države s svojimi sosedami, marveč so zdaj v teku tudi prizadevanja, da bi pripravili možnosti za razgovore med predstavniki Avstrije in Jugoslavije, kjer bi temeljito in izčrpno proučili vsa vprašanja, ki zadevajo obe sosedni deželi.

Predstavniki jugoslovanskega državnega sekretariata za zunanje zadeve Jakša Petrič je namreč na tiskovni konferenci zadnji teden povedal, da se je jugoslovanski veleposlanik na Dunaju razgovarjal z avstrijskimi državniki in da so ob tej priložnosti obravnavali vprašanja medsebojnih stikov in sodelovanja. Zdaj gre za to — je poudaril Petrič — da pride do srečanja predstavnikov vlad obeh dežel.

Del avstrijskega tiska je na podlagi teh izjav pisal o možnosti bližnjega uradnega obiska zunanjega ministra Figla in državnega sekretarja Kreiskyja v Beogradu. Uradno pa je bilo v tej zvezi na Dunaju sporočeno, da je bil med vlado in publiko Avstrije in vlado Federativne ljudske republike Jugoslavije v duhu dobrososedskih odnosov, ki vladajo med obema deželama, dosežen sporazum o pogajanjih, na katerih bodo obravnavali vsa obe deželi zanimajoča obojestranska vprašanja. Pogajanja, ki se bodo pričela že tekom meseca januarja, bodo vodili deloma na Dunaju in deloma v Beogradu.

V političnih in diplomatskih krogih izjavljajo, da bodo avstrijsko-jugoslovanska pogajanja potekala v diplomatskem okviru in da bodo sodelovali poleg veleposlanikov še strokovnjaki, ne pa ministri. Pri tem bodo obravnavali vsa politična, gospodarska in kulturna vprašanja, proučili bodo možnosti za razširitev trgovinskega sporazuma ter razgovarjali o problemih obmejnega prometa. Čeprav se je Avstrija v Državni pogodbi izrecno odpovedala nekdanji avstrijski imovini v Jugoslaviji, v avstrijskem tisku ne izključujejo možnosti, da bodo na teh pogajanjih govorili tudi o tem vprašanju, ker še ni razčiščeno, s kakšnimi odredbami naj bi se za vedno rešil ta problem.

Ko je bil objavljen sporazum o bližnjih avstrijsko-italijanskih pogajanjih, je avstrijska manjšina na Južnem Tirolskem v

svojem glasilu »Dolomiten« povedala svoje mnenje o teh razgovorih ter poudarila: Življenjsko vprašanje južnotirolskega ljudstva bo spet predmet razgovorov. Vendar tokrat ne bo mogoče, da bi si z majhnimi pristanki v več ali manj važnih izvedbenih vprašanjih kupili odpoved naši življenjski pravici kot narodna skupina. Južni Tirolci od Italije ne zahtevamo ničesar drugega kot to, kar je zapisano črno na belem. V Italiji hočemo živeti, kakor bi živeli pod Avstrijo. Gre za to, da se enkrat za vselej zjamči značaj ljudstva in dežele, do česar imamo pravico kot narodna skupina.

Tudi koroški Slovenci z zadovoljstvom sprejemamo vest o bližnjih pogajanjih med Avstrijo in Jugoslavijo, ker smo prepričani, da bodo ob tej priložnosti razgovarjali tudi o položaju slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji. Že večkrat smo izpovedali svojo pripravljenost, tvoriti most, ki naj veže naroda-soseda in sosedni državi, vendar pa smo in bomo vedno spet tudi poudarjali, da uspešno izvrševanje

tega našega poslanstva v veliki meri zavisi tudi od dobre volje avstrijske države, ki mora priznati osnovno, prirodno pravico in težnjo vsake etnične skupine in vsakega naroda, da hoče živeti in kulturno ter gospodarsko napredovati.

Zato tudi mi — kakor avstrijska manjšina v Italiji — od Avstrije ne zahtevamo ničesar drugega kot to, kar nam je zjamčeno s členom 7 Državne pogodbe, da bomo lahko živeli kot enakopravni med enakopravnimi in bo trajno zagotovljen obstoj in razvoj tako posameznika kakor tudi narodnostne skupine v celoti ter ohranjen značaj našega ozemlja, kjer živita dva naroda eden poleg drugega. To še tem bolj, ker smo prepričani, da bo s pravično in širokogrudno uresničitvijo določil člena 7 Državne pogodbe dosežena dokončna pomiritev v deželi, kar bo v veliki meri prispevalo k utrditvi prijateljstva med slovensko in nemško govorečimi deželani, v širšem okviru pa poglobitvi dobrososedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Avstrija in mir v svetu

Odgovor zvezne vlade na Bulganinova pisma — Velika zunanjepolitična razprava v parlamentu

To sredo je bila v parlamentu na Dunaju velika zunanjepolitična debata, ko je kancler Raab poročal o odgovoru avstrijske zvezne vlade na pisma predsednika sovjetske vlade Bulganina glede sklicanja konference vzhodnih in zahodnih državnikov ter glede ohranitve svetovnega miru sploh. Med razpravo so se oglasili zastopniki vseh v parlamentu zastopanih strank ter povedali svoje gledanje na trenutni položaj v svetu.

Govornik KP poslanec Fischer je dejal, da je odgovor avstrijske vlade v bistvu sicer pozitiven, vendar mnogo manj jassen, kot so bile izjave kanclerja Raaba v začetku januarja, ko se je odločno zavzemal za konferenco med Vzhodom in Zahodom. Prav tako se je Fischer izrekel tudi proti temu, ker Avstrija v vladni noti ni obsodila namestitve raketnih oporišč v sosednih državah. Zastopnik FPO Gredler se je zlasti zavzemal za krepko in enotno Evropo ter poudaril, da je pogoj za pomiritev v Evropi zopetna združitev Nemčije. Dejal je, da pod pogoji današnjega polo-

žaja takorekoč ni mogoče doseči resničnega miru in pri tem več ali manj odkrito izrazil mnenje, da se z Vzhodom ni mogoče pogajati, ker tam ne vlada zahodna ali bolje rečeno ameriška demokracija.

Kot zastopnik OVP je Toncic precej odločno zavrnil večino sovjetskih predlogov ter se zlasti izrekel proti nenapadalnemu paktu in proti načrtu o atomskega orožja prosti coni v Evropi. Prav tako je odklonil zvezo nevtralnih držav ter dejal, da bi moral vsak korak, ki naj bi privedel do zmanjšanja mednarodne napetosti, biti mišljen konstruktivno in ne propagandistično. Socialistični govornik Olah je poudaril, da avstrijski socialisti zastopajo mnenje, da je treba proučiti vsak načrt in iti vsako pot, ki obeta vsaj malo izgleda na uspeh in miroljubno rešitev. Mi in vsi narodi sveta, pa naj živijo pod katerim koli sistemom in režimom, želimo v resnici le to, da bi od teoretičnega zagotavljanja miroljubnosti prešli na sicer težko, vendar edino pot, ki obeta uspeh, na pot miroljubnega sodelovanja.

Za uvod v razpravo je kancler Raab obrazil odgovor avstrijske vlade in poudaril, da je prvo, kar je treba doseči, odstranitev nezaupanja, kar bo mogoče doseči s sporazumi ali vsaj delnimi sporazumi v konkretnih vprašanjih. Dejal je, da je Avstrija močno zainteresirana na uspehu pogajanj, pa naj bi prišlo do teh na kateri koli osnovi.

V noti, ki jo je zvezna vlada po sovjetskem poslaniku na Dunaju posredovala vladí Sovjetske zveze, je izražena želja Avstrije, da bi se zmanjšala mednarodna napetost, ker je v razdeljenem svetu, v katerem danes živimo, miroljubno sodelovanje med državami življenjskega pomena za ohranitev človeškega rodu. Glede vprašanja razorožitve izraža vlada upanje, da bo pri bodočih razgovorih med Vzhodom in Zahodom mogoče doseči tudi nadaljevanje razorožitvenih razgovorov v okviru Združenih narodov.

Na odstranitvi napetosti v svetu nobena dežela ne more biti bolj zainteresirana kot Avstrija, ki jo vsled njene geografske lege med Vzhodom in Zahodom posredno ali neposredno prizadene vsaka zaostritev medsebojnih nasprotij. Zato pozdravlja Avstrija željo obeh strani po vzpostavitvi stikov in pogajanj in bo tudi sama vedno pripravljena na sodelovanje, če bodo to želeli vsi prizadeti.

Naše stališče k vladnim osnutkom manjšinske zakonodaje

V smislu spoznavnega sklepa na zasedanju šolskega in pravnega pododbora parlamenta dne 13. decembra 1957, ki sta se ga udeležila tudi predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev, sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev po temeljiti presoji izdelali pismeno stališče k vladnim osnutkom manjšinskega šolskega zakona ter zakona o uporabi slovenskega jezika kot dodatnega uradnega jezika pred sodišči.

To stališče je delegacija obeh navedenih organizacij v torek, dne 21. januarja 1958 osebno predala v pisarni predsednika parlamenta dr. Hurdasa.

Resnica o „političnih beguncih“

Mednarodna organizacija za begunce v Zenevi je ob koncu leta podala poročilo o vprašanju beguncev in političnih emigrantov. V tem poročilu je tudi vse jugoslovanske begunce prikazala kot politične begunce, kar seveda ne odgovarja dejanskemu položaju. Zato je zastopnik Jugoslavije pri omenjeni organizaciji poudaril, da pri pretežni večini teh ljudi ne gre za politične begunce, marveč za gospodarske izseljence, ki ilegalno pridejo v Avstrijo in Italijo z namenom, da bi našli zaposlitev ali možnost za izselitev v prekomorske dežele.

Jugoslovanski zastopnik je poudaril, da so jugoslovanske oblasti tekom lanskega leta izdale 140.000 potnih listov jugoslovanskim državljanom, ki so potovali v inozemstvo. Poleg tega je lani prekoračilo z obmejnimi propustnicami 3.070.000 oseb jugoslovansko-italijansko in 57.000 jugoslovansko-avstrijsko mejo. To vsekakor dokazuje, da daje Jugoslavija svojim državljanom zakonite možnosti za odhod v inozemstvo. Dejstvo pa je, da tuje države z zavračanjem vstopne vize s pravico zaposlitve onemogočajo jugoslovanskim državljanom redno gospodarsko emigracijo, medtem ko gredo na roko osebami, ki se izjavijo za politične begunce. Nekatere države, v katere je bila pred vojno usmerjena jugoslovanska emigracija (zlasti Amerika), zaradi socialistične opredelitve današnje Jugoslavije sploh ne sprejemajo rednih jugoslovanskih izseljencev, marveč le tako imenovane »politične begunce«.

Nadalje je jugoslovanski zastopnik dejal, da so skrivni prehodi v Italijo in Avstrijo posledica sovražne propagande in lažnih ponudb o ugodnih zaposlitvah. Samo lani so jugoslovanski organi aretirali v Jugoslaviji 107 oseb, ki so prišle ilegalno iz Avstrije in Italije z namenom, da z zlaganimi obljubami privabijo ljudi iz Jugoslavije. Ker pa so potem razočarani, se mnogi spet vrnejo v domovino; samo lani se je vrnilo 4.862 takih beguncev, ki so se dali zapeljati, da so odšli ilegalno preko meje.

Sovjetski predlog za Bližnji vzhod

Kakor poljski zunanji minister Rapacki za srednjo Evropo, tako je sovjetska vlada predlagala atomskega orožja prosto cono za Bližnji in Srednji vzhod. Vendar je ta njen predlog naletel pri ameriških in angleških politikih na ostro odklonitev in so izrazili mnenje, da je predlog bil naperjen proti konferenci držav bagdadske zveze, ki se bo začela dne 27. januarja v Ankari. V amerškem zunanjem ministertvu so v tej zvezi prikazali zunanjega ministra Dullesa kot dobrega strica iz Amerike, ki prihaja na Bližnji vzhod, da tamkajšnje narode obvaruje pred nevarnostjo, ki jim grozi iz Sovjetske zveze. Prizadete dežele pa le nekoliko drugače ocenjujejo sovjetski predlog in so izjavile, da ga je treba resno proučiti.

Protizakonito ravnanje francoskih vojaških oblasti

Taka samovolja in piratstvo ne bo rešilo Francije alžirske krize

Preteklo soboto so si francoske oblasti dovolile nezasišlan samovoljni poseg v zadeve, ki bi jih ne smele zanimati. In sicer sta tega dne prisilila dva francoska rušilca na odprtem morju v višini Orana jugoslovansko pettisoč-tonsko tovorno ladjo »Slovenija«, da je spremenila smer plovbe in odpelala v Oran. Takoj ob pristanku v pristanišču so francoske vojaške oblasti izvedle pregled tovora in ugotovile, da ladja prevaža 150 ton orožja, ki so ga zaplenile, češ da je namenjeno za Alžir. Orožje so raztovorili, ladjo pa zopet spustili.

Samovoljnost in piratstvo francoskih vojaških oblasti je izzvalo ostre proteste jugoslovanskih oblasti. Vlada FLRJ je takoj poslala oster protest francoski vladi zaradi protizakonite zaplembe orožja in municije. Razen tega si je jugoslovanska vlada pridržala še pravico, da zahteva odškodnino za stroške, ki jih je imela v tej zvezi jugoslovanska družba »Jugolinija«.

Jugoslovanska ladja »Slovenija« se je namreč nahajala na poti iz Rijeke v Casa-

blanko, ker je imela tovor orožja za Maroko, kar je bilo tudi razvidno iz urejenih dokumentov. Maroko pa je samostojna država in ima normalne diplomatske odnose z Jugoslavijo. Zaradi tega Maroko tudi lahko kupi v Jugoslaviji orožje. Da ta država v Jugoslaviji kupuje orožje, je v svetu znano in tudi Francijo ne bi smelo vznemirjati. Prav iz tega razloga je francosko početje nezakonito ter prav gotovo ne služi poglobitvi prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Francijo, razen tega pa taka piratska početja tudi ne morejo koristiti miru v svetu. Francoske oblasti tudi na ta način ne bodo mogle rešiti alžirskega vprašanja, marveč ga lahko rešijo le tako, da priznajo alžirskemu narodu neodvisnost.

Doslej ne obstoja noben mednarodni sporazum, ki bi dal komu pravico, da prestraže ladjo pod tujo zastavo in zapleni njen tovor. Mednarodna skupnost in posamezne države so vselej in z vso ostroostjo obsodile takšne mednarodnopravne zločine in preganjale krivce.

Slovenski ples v vzdušju prijateljskega sožitja

Sedmič je bil letos pod častnim pokroviteljstvom g. deželnega glavarja Wedeniga Slovenski ples v Celovcu, ki je postal zares v pravem pomenu besede naša velika tradicionalna vsakoletna družabna prireditve. Komaj se letni čas nagiba v zimo, že vsepovsod vprašujejo: »Kdaj bo pa letos Slovenski ples? Spet bomo prišli!« Čim je Slovenski vestnik objavil čas prireditve, so se pričeli od vseh strani zanimati za vstopnice. Ni jih bilo treba ponujati, ljudje so jih sami iskali in si jih hoteli pravočasno preskrbeti. Slovenska prosvetna zveza kot organizatorica prireditve in v njej včlanjena društva ter »Naša knjiga« v Celovcu so imeli dovolj opravka, da so ustregli vsem, ki tudi letos niso hoteli zamuditi edinstvenega doživetja. Množično srečanje znancev, sklepanje novih poznanstev, posebno pa mnogo obetajoči umetniški užitek priznanih umetnikov iz središča Slovenije, vse to je vabilo samo ob sebi in razgibalo stotine in stotine ljudi po vseh dolinah in naseljih naše lepe domovine.

V soboto zvečer so vodila vsa pota v Celovec, v veliko dvorano in stranske prostore Delavske zbornice. Davno pred napovedano uro so prihajale množice od vseh strani, mnogi z vlaki, drugi z avtobusi, številni pa z lastnimi motornimi vozili. Dobesedno oblegali so Delavsko zbornico in ko so ob sedmih vrata odprli, se je množica zgrnila v prostore in jih kmalu napolnila do zadnjega prostorčka. Žal, da z zaželenimi prostori ni bilo mogoče ustreči vsem številnim udeležencem in že so se slišali predlogi, da bi bilo prihodnje leto potrebno napraviti Slovenski ples hkrati v dveh velikih dvoranih.

Kmalu po osmi uri se je pričel odvijati spored. Živahno pozdravljen, je vidno zadovoljen stopil na oder dr. Franci Zwitter, predsednik Slovenske prosvetne zveze, osrednje kulturne organizacije koroških Slovencev, ki obhaja letos 50-letnico svojega delovanja. Zato je v znamenju jubilejnega leta potekala tudi ta prireditve, kar je simbolno nakazovala tudi okusna dekoracija odra. V prisrčnih besedah je predsednik SPZ pozdravil navzoče častne goste in izrekel iskreno dobrodošlico umetnikom iz Ljubljane ter vsej zbrani pestri publiki iz Zilje, Roža in Podjune.

V svojem nagovoru je spomnil na petdeseto obletnico SPZ in izrazil svoje zadovoljstvo nad tako veliko udeležbo. Spet je Slovenski ples namenjen naši družabnosti, kulturnemu užitku in prisrčnemu razvedrilu. Prireditve ima pa tudi globlji pomen in služi cilju, za katerega se koroški Slovenci vedno borimo: dobremu sožitju obeh narodnosti v deželi. V nemškem jeziku je izrekel iskrene pozdrave vsem dobro mislečim prijateljem nemškega porekla, ki so tudi v velikem številu prihiteli na prireditev, ki naj združuje oba naroda v prijateljstvu. Dejal je, da postaja Slovenski ples zaradi tega plemenitega namena iz leta v leto vedno bolj pravi koroški ples, in izrazil željo, da bi takšno vzdušje ostalo in vladalo tudi v vsakdanjem življenju. Iz srca in iskrenega prepričanja govorjene besede so našle tudi

pot v srca vseh, kar je pričalo živahno pri-trjevanje množice.

Nato so postregli kvalitetni umetniki iz Ljubljane z bogatim, zgoščenim in živim programom, z dragocenimi utrinki iz sveta klasične in moderne glasbe ter baletne umetnosti. Nastopili so mnogim že znani solisti pevci in člani baleta ljubljanske Opere, mnogi s podeželja pa so bili šele prvič v življenju deležni takšnega nvsakdanjega užitka. Tenorist Miro Brajnik je z nedosežno pevsko višino zapel Puccinijevo arijo Caradossija iz opere »Tosca« ter arijo iz Leharjeve »Zemlje smehljaja«. Z gromkim basom, ki je napolnil dvorano, je Ladko Korošec zapel arije iz oper »Seviljski brivec« in »Figarova svatba«. Sopranistka Sonja Hočevarjeva je doživeto prepevala »Ko bilo mi je štinalet let« in »Pomladni zvoki«. Presemetljivo visoko višino plesne umetnosti so pokazali solistke in solisti baleta Majna Sevnik, Tatjana Remškar, Gorazd Vošpernik in Jaka Hafner. Baletni plesi so v svoji brezhilni eksaktnosti in odličnem obvladanju tehnike zapustili vtis, ki bo ostal vsem dolgo neizbrisen. Nastop gostov iz Ljubljane je bil višek umetniškega užitka, saj so ga publiki posredovali umetniki, ki slovijo daleč preko meja svoje domovine. Občinstvo je sprejemalo točko za točko umetniškega sporeda s prekipevačim navdušenjem in dolgotrajnim odobravanjem.

Po lepih, nepozabnih trenutkih umetniškega večera se je na mah razvila ogromna, spontana ter sproščena ljudska veselica, rajanje nešteti parov. Plesni orkester radia Ljubljane pod elegantnim vodstvom Bojana Adamiča in priljubljeni

kvintet Slavka Avsenika sta menjaje se nad vse marljivo igrala in plesni prostor ni ostal več prazen niti za trenutek. Godba je igrala marljivo in odlično, vmes je Marjana Deržaj lepo prepevala šansone v najrazličnejših jezikih, pari pa so se nenehno vrteli v veselem plesu. Seveda so prišli najbolj na račun mladi ljudje, ki jih je bilo na prireditvi razveseljivo veliko in nekateri niso zamudili niti enega plesa. Prav tako pa so se veselo zavrteli tudi mnogi starejši in celo nekateri izmed najstarejših niso hoteli zamuditi lepe prilležitosti, da se v razigranem vrtenju spomnijo mladih let.

Pri vseh omizjih je vladalo vso noč razigrano razpoloženje. Vse je bilo nasmejana, veselo in radostno ter se prav gotovo nobeden ni dolgočasil. Vse prehitro je mineval čas. Ko so nekateri pogledali na uro, so se čudili in niso mogli verjeti, da sta kazalca že kazala tretjo, četrto, peto uro jutraj. Vse pestre družbe iz vseh krajev in slojev prebivalstva ter različnih starosti niso motile razlike jezika in narodnostnega porekla. Vsi so se brez razlike v najlepšem prijateljstvu iskreno in prisrčno imeli vso noč in to kljub temu, da se tudi še danes nekateri nepoučljivi nacionalisti in šovinisti z vsemi sredstvi prizadevajo, da bi sejali nemir in mržnjo med obe narodnosti v deželi in motili mirno in prijateljsko sožitje na Koroškem. Slovenski ples je pokazal, da združuje vse dobro misleče ljudi, da je mirno sožitje med obema narodoma mogoče. V uresničenju tega visokega ideala bo življenje na Koroškem lepše in vzdušje, ki je vladalo na plesu, naj zares preide tudi v vsakdanje življenje.

Učenci podraveljske šole na poučnem izletu

Da v mladih dušah in srcih utrdimo to, kar smo se gojenci podraveljske kmetijske šole naučili v naših učilnicah in v domačem šolskem gospodarstvu (v hlevih in na polju), smo se minulo nedeljo podali na poučni izlet v bližnji, samo 2 železniški postaji oddaljeni Beljak ter v njegovo kmečko okolico.

Gospodarske zanimivosti nam je ob tej priložnosti deloma razkazal in obrazložil ravnatelj naše šole, prosvetne in kulturne znamenitosti pa nam je na samo njemu lasten, prikupen in čestokrat šaljiv način obrazložil na naši šoli učeči gimnazijski profesor Boštar iz Beljaka.

1. Okrog sedanje dobave mleka v mlekarno

Najprej smo si ogledali zgornjekoroško mlekarno v Beljaku. Le-ta dobiva mleko iz vse beljaške okolice, iz Ziljske doline vse gor do Kötschach-Mauthen in deloma tudi iz okraja Feldkirchen (Trg). Dnevni dovoz mleka znaša sedaj 38.000 litrov, dočim je pred enim letom znašala samo 20.000 litrov. Na žalost je zadružna zavest med kmetovalci-dobavitelji tudi tukaj dokaj šibka, kajti v poletni dobi, v času tujске sezone, dobiva mlekarna celih 10.000 litrov manj kot pozimi. Splošni porast dobave mleka v deželi je dal (kakor smo slišali) pobudo za bodoče strožje ocenjevanje dobavljenega mleka. Za mleko, ki bo morebiti preveč nesnažno, ne bodo več dajali prispevkov, marveč bo plačano samo po osnovni ceni. Prijazni direktor mlekarnice nam je na podlagi poteka celotne predelave v velikanskih strojih (posnemalnikih in pinjah) šele prav jasno pokazal, kako važno je, da dobavlja sleherni gospodar snažno, sveže mleko. En sam liter slabe kakovosti lahko pokvari deset tisoč litrov. Zanimivo je bilo tudi preizkušanje in ugotavljanje tolsče, po kateri se vsako mleko plačuje. Tudi ogromne zorilne kleti okusnega sira so vzbujale naše zanimanje. Direktor mlekarnice nam je podal še nekaj svojih značilnih izkušenj iz visokošolskega, svetovno znanega zavoda v Weihenstephanu. Tako smo slišali, da vsled prevelike ponudbe in nadprodukcije mlečne tolsče (surovega masla) v nekaterih okrajih Švedske mleka ne kupujejo več po množini tolsče, marveč po beljakovini.

Po ogledu mlekarnice, katero sedaj preurejajo, vsestransko modernizirajo in povečujejo, smo se podali v notranjost

mesta, ki ima svoj začetek že v rimski dobi.

2. Zanimivosti beljaškega mesta

Beljak je leta 1348 utrpel veliko škodo vsled potresa in epidemij ter je leta 1524 popolnoma pogorel. Marsikomu še ni znano, da ima tudi Beljak svoj »grad«, namreč bamberški grad, kjer je bilo svojčas upravno središče bamberških posestev v dravski in ziljski dolini. Sedaj je beljaški grad sicer precej zanemarjen, vendar so obdobjanja vredne slikovite arkade na grajskem dvorišču. Videli smo tudi ostanke nekdanjega mestnega obzidja, preostali obrambni stolp, delno s šibkimi loki prepete uličice (znak pomanjkanja prostora!) in nekdanje bivališče slovitega, v vsem svetu znanega zdravnika, Theophrasta Paracelsa (1493—1541).

Ker je bila ravno nedelja, smo šli tudi v cerkev in sicer mestno farno cerkev, ki predstavlja impozantno gotsko stavbo z mogočnimi okroglimi stebri, bogatim rebrastim okrasjem stropa, izredno lepim glavnim oltarjem v slogu baroka in rokoka ter številnimi nagrobnimi kamni in spomeniki bivših mestnih velikašev, kot so bili Khevenhüller, Seenuß, Diebrichstein in tako dalje.

Predočena nam je bila nato tudi nova, izredno velika beljaška mestna hiša, ki je simbol modernega praktičnega stavbarstva.

Da si poleg nešteti drugih zanimivosti nismo pozabili ogledati tudi relief Koroške (kakrašnega menda ni v vsej Avstriji), se razume samo po sebi. Tu smo dobili prav nazorno sliko o zemljepisni pestrosti naše domovine, o njenih naravnih lepotah in njenem pomenu za mednarodni promet.

3. V Mariji na Zilji

Popoldne smo se z avtobusom potegnili v bližnjo občino v vas Marija na Zilji, kjer smo se spomnili našega pesnika in pisatelja, trpina Franca Ksaverja Meška, ki je pred in med prvo svetovno vojno tu župnikoval, bil zaprt in pregan. V tej cerkvi so šele pred par leti odkrili znamenite freske iz 13. stoletja.

4. Zgledna živinoreja...

Prav prijetno smo bili presenečeni, ko nam pride naproti župan Jobst ter nam izreče dobrodošlico v mehke domačem, že napol žiljskem narečju. Kot pravi kmečki gospodar nas pelje najprej v svoj hlev, v (Nadaljevanje na 4. strani)

Berlin. — Zahodnonemški zunanji minister von Brentano je odklonil poljski načrt za brezatomski pas v Srednji Evropi. Brentano je govoril na sestanku krščansko-demokratske stranke v zahodnem Berlinu in dejal, da se mu načrt za brezatomski pas ne zdi primerno sredstvo za doseg popuščanja mednarodne napetosti. Za politiko Sovjetske zveze je Brentano dejal, da se ni spremenila v bistvu temveč samo v taktiki in načinu.

Kairo. — V sredo je prispela v Kairo misija Mednarodne banke, ki bo ugotovila skupno z egiptovskimi predstavniki višino odškodnine, ki jo bodo dali delničarjem bivše Sueške družbe.

Rim. — Glasilo komunistične stranke Italije »Unita« je preteklo soboto objavilo razgovor svojega moskovskega dopisnika s sovjetskimi znanstvenikom prof. Klebševičem. Profesor je dopisniku izjavil, da bodo v Sovjetski zvezi, preden bo poletel v vesolje človek, izstrelili veliko število umetnih satelitov. Rekel je tudi, da bodo v SZ prihodnje leto predvidoma izstrelili raketo na Luno in da bo po letu 1960 bržčas moč zanesljivo ugotoviti, ali je na Luni, Marsu ali na Veneri življenje.

Moskva. — V Moskvi je bil pretekli teden podpisan sporazum o skupnih raziskovanjih na področju znanosti in tehnike v Sovjetski zvezi in v LR Kitajski. Kakor je predvideno v sovjetsko-kitajskem sporazumu, bo Sovjetska zveza pomagala Kitajski pri znanstvenih raziskavanjih.

Philadelphia. — Posebni Eisenhowerjev svetovalec za razorožitvena vprašanja Harold Stassen je v govoru na nekem mladinskem sestanku v Philadelphiji izrazil prepričanje, da Sovjetska zveza in ZDA lahko dosežejo sporazum na področju razorožitve.

Praga. — V zvezi z reorganizacijo upravljanja v češkoslovaški industriji so začeli zmanjševati število uslužbencev v posameznih ministrstvih. Ukinili bodo tudi generalne direkcije, ki jih je po vsej Češkoslovaški okoli 180. Sodijo, da se bo osrednji češkoslovaški upravni aparat v dveh ali treh mesecih zmanjšal za 30.000 do 40.000 ljudi.

Tokio. — Japonski minister za zunanje zadeve Fudžijama je v ponedeljek podpisal z indonezijsko vlado sporazum o reparacijah in sporazum o miru z Indonezijo. Fudžijama je izjavil, da bosta ta dva sporazuma zagotovila mir in prijateljstvo med obema deželama.

Buenos Aires. — V peronističnem gibanju se zdi, da je nastal razkol. Bivši predsednik peronistične stranke Leloir je namreč pozval vse svoje volivce, naj oddajo belo glasovnico. Na tiskovni konferenci je Leloir izjavil, da so poizkusi za združitev vseh neoperonističnih strank imeli neuspeh. Dodal je, da je v takih pogojih nemogoče začeti bitko za pomirjenje in da nobena stranka ni pooblaščen prevzeti predstavništvo novo-peronističnega gibanja.

Kairo. — Kairski radio je objavil poročilo v katerem je rečeno, da je kitajski ministrski predsednik Ču En Laj sprejel povabilo, da bo spomladi obiskal Egipt.

Washington. — V začetku januarja je v ZDA 2.800.000 ljudi prejelo podporo za brezposelnost. To je za 400.000 ljudi več kot ob rekordu leta 1950. Januarja pa se je prijavilo še 600.000 novih ljudi za pomoč, tako da računajo, da je sedaj skupno okrog 4.000.000 brezposelnih v Združenih državah Amerike.

Bukarešta. — V Bukarešti so se zastopniki več francoskih petrolejskih družb in romunske vlade načelno dogovorili o nakupu romunske opreme za izkoriščanje in predelavo naftinih derivatov. Skupina francoskih inženirjev in tehnikov se bo v kratkem podrobno seznanila s kvaliteto romunskih strojev. Najbolj so se Francozi zanimali za agregate in stroje za izkoriščanje nafte.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Avstrija bo zastopana na 33 inozemskih velesejmih

Letos bo Avstrija udeležena na 33 inozemskih velesejmih. Kakor poroča zavod za pospeševanje gospodarstva pri zvezni trgovinski zbornici, bo na različnih trgovinskih velesejmih 5 reprezentativnih in 14 kolektivnih razstav. Na ogledu igračk v Nürnbergu bo Avstrija zastopana s posebno razstavo, na nekaterih velesejmih pa bo udeležena z informativnimi stojnicami.

6 milijonov avtomobilov v enem letu

Ob zaključku preteklega leta je ameriška avtomobilska industrija sporočila, da so v ZDA izdelali v preteklem letu 6.000.000 avtomobilov, kar pomeni, da je proizvodnja narasla za 310.000 avtomobilov v primeri z letom 1956.

80-letnica rojstva Otona Župančiča

Včeraj je slovenski narod obhajal 80-letnico rojstva enega svojih največjih umetnikov vezane besede — pesnika Otona Župančiča. Prispevek Župančiča v zaklad slovenske literature in kulture je neizmeren, zato je bil v svojem ustvarjalnem življenju tudi upravičeno deležen nešteti priznanj; za njegovo 70-letnico mu je prezidij ljudske skupščine Slovenije podelil kot prvemu častni naslov »ljudski umetnik« in ob isti priložnosti ga je ljubljanska univerza imenovala za svojega častnega doktorja.

Rodil se je Oton Župančič 23. januarja 1878 na Vinici v Beli krajini, pesnikovati pa je začel že v drugem in tretjem razredu gimnazije, ko je pisal in izdal dijaški list »Na prelji«. Svojo prvo pesniško zbirko »Čaša opojnosti« je izdal kot 21-letni študent filozofije na dunajski univerzi, nekaj let pozneje sta v kratkih presledkih sledili zbirka »Čez plan« in zbirka »Samo-

govori«, v katero je vključil tudi svojo največja stvaritev pesnitev Duma. Leta 1920 je v pesniški zbirki »V zarje Vidove« zbral svoje najboljše predvojne in medvojne pesmi, nekaj let pozneje pa je izšla njegova tragedija iz slovenske fevdalne preteklosti »Veronika Deseniška. Za njegovo petdesetletnico je izšel »Župančičev jubilejni zbornik« ter izbor njegovih pesmi »Naša beseda«. Že pred drugo svetovno vojno so v štirih knjigah izšla »Dela Otona Župančiča«, h katerim je po vojni prišla še peta knjiga. Po zadnji vojni je bila izdana sploh cela vrsta njegovih pesniških zbirk, v katerih je v glavnem zajeto obširno ustvarjanje velikega pesnika, kakor Zimzelen pod snegom, Veš, poet, svoj dolg?, Sto pesmi Otona Župančiča in druge. Vendar je Župančič napisal še precej pesmi, esejev, beležk, člankov in razprav, ki pa niso bili objavljeni v nobeni zbirki. Prav tako obsega njegovo delo

razen izvirne tvornosti tudi številne prevode iz svetovne književnosti, med katerimi so posebno pomembni prevodi petnajstih Shakespeareovih dram in mnogih del kakih 30 evropskih pisateljev.

Na področju mladinske književnosti je Župančič ustvaril pesmi, v katerih je v igrivih podobah in brez prisiljenega pouka živo dojel miselni in čustveni svet otroka. V njih ga ni prekosil doslej še noben slovenski pesnik in veljajo njegove mladinske pesmi za najlepše v slovenski mladinski poeziji. Svoj odnos do mladine je izpričal tudi v mnogih povojnih pesmih in uvodna beseda, ki jo je napisal tik pred svojo smrtjo za »Prežihove Solzice«, je en sam izliv zvestega prijateljstva do pisatelja Prežiharja ter neizmerne ljubezni do mladine.

Pomen Otona Župančiča je dejansko velik, saj je s svojim pesniškim delom položil temelje slovenski moderni poeziji, s svojimi dramatskimi in gledališkimi prizadevanji pa temelje slovenski gledališki umetnosti in izobraženi slovenski govorici. Bil pa je kot pesnik tudi vodnik in buditelj ljudstva v boju za svobodo in je svojo vero v zmago pravice in resnice globoko izpričal v verzih, ki so vklesani na nagrobnem spomeniku narodnih herojev:

Domovina je ena
nam vsem dodeljena
in eno življenje
in ena smrt.
Svobodi predani
za borbo smo zbrani,
in kaj je življenje
in kaj je smrt?
Bodočnost je vera!
Kdor zanjo umira,
se vzdigne v življenje,
ko pade v smrt.

„Mladi rod“, zvest prijatelj dvojezičnih šol

Že sedem let je »Mladi rod« nepogrešljiv učni pripomoček na dvojezičnih šolah na Koroškem, ker nadomešča manjkajoče učne knjige. Vsaka številka koroškega mladinskega lista je prirojena letnemu času. Tako je številka 5/6 letnika VII., ki je pred kratkim izšla, prirojena zimi, prehodu iz starega v novo leto. V novo leto uvaja mladino pesem R. Vovka: Novoletna ter spis Novo leto. Spis in pesem o pticah pozimi pričata o težkem življenju ptičk v zimskih dneh. Kovačeva Ančka v svoji domači nalogi »Pri nas za pečjo« kramlja o domačem zapečku. Lepi zimski spisi so VI. Levstika: Zimska noč; Marilena in snežinke, ki ga je iz italijanščine prevedel B. Strauss, ter berilce Kepa snega, ki ga je napisal italijanski pisatelj Amicis. Tudi tokrat so zastopane pravljice: Zeleni možicelj, pripovedka iz Mežiške doline; Pravična sodba in Cigan-

Mozartovi tedni 1958

Dne 16. januarja se je začela v Salzburgu vrsta prireditev, ki jih mednarodna organizacija Mozarteum prireja pod naslovom »Mozartovi tedni 1958«. V okviru teh prireditev nastopajo številni ansambli iz raznih dežel s koncertnimi in odrskimi deli velikega mojstra Mozarta. Za zaključek letošnjih Mozartovih tednov dne 27. januarja je predviden velik orkestralni koncert, dočim bodo 25. in 26. januarja uprizorili dve doslej le malo igrani Mozartovi operi.

Jeziki po svetu

Za svojo stoletnico je izdala berlinska založniška hiša Langenscheidt posebno spominsko knjigo, v kateri so med drugim tudi zanimivi statistični podatki o razširjenosti jezikov na našem planetu.

V statistiki je rečeno, da Organizacija združenih narodov priznava za uradni jezik francoščino, angleščino, ruščino, španščino in kitajščino. Vendar govori te jezike le polovica sedanjega človeštva. Nad 90 odstotkov prebivalcev na svetu razume samo en jezik; nemščina, italijanščina in japonščina niso uradni jeziki OZN. Po ocenah te založniške hiše je kitajščina najbolj razširjena govorica na našem globusu, saj jo govori nad 450 milijonov ljudi.

Drugi jeziki se vrstijo takole: angleščina 250 milijonov, ruščina 170, japonščina 125, indonezijsčina 116, španščina 110, nemščina 100, hinduudjuščina 71, francoščina 65, portugalsčina 60, italijanščina 55 milijonov itd. Po ocenah te knjige govori slovenski in srbohrvatski jezik skupno okoli 16 milijonov ljudi.

Knjižni dar SPZ za leto 1958

KOLENDAR SLOVENSKE KOROŠKE

Letos smo dobili v naše domove in vasi že enajstič Kalendar slovenske Koroške, ki ga vsako leto izda Slovenska prosvetna zveza. V tem času se je po svoji bogati vsebini in prikupni obliki že tako priljubljen, da je dobrodošel v pre mnogih naših družinah in ga skupno z ostalimi knjigami iz knjižnega daru SPZ rado prebira staro in mlado. Vsem je postal dober prijatelj in spremljevalec skozi celo leto in ga že mnogi pogrešajo, če se katero leto nekoliko zakasni, ko mora na poti med naše ljudi prebresti nebroj ovir in težav.

Ko pa ga imamo končno v rokah, smo ga res veseli in to po vsej pravici, saj nam prinaša sleherno leto v prvi vrsti mnogo zanimivih spisov iz zgodovine in današnjega življenja našega naroda in naše domovine. Tokrat je tem vprašanjem posvečen sploh pretežni del koledarja: Ivan Grafenauer v svojem spisu o koroških narečjih in Lojze Ude v članku »Dr. Martina Wutteja duhovna podoba« zavračata zlagano in z nepoštenimi nameni skonstruirano teorijo o vindišarjih, s katero skušajo koroški šovinisti razdvojiti koroške Slovence in tako preprečiti izvajanje člena 7 Državne pogodbe. V preteklo čase in zgodovino našega ljudstva se vračamo v »Koroških razgledih« ziljskega rojaka ing. Marijana de Reggija; v spisu Janka Pleterskega o celovškem slovenskem listu »Mir«; v razpravi Borisa Orla, ki piše o Ziljanah, njih noši, običajih in plesih pred 125 leti; v članku o treh obletnicah Miklova Zale (Rado Janežič); v poročilu Franja Baša o Grafenauerjevi obsežni razpravi »Ustoličenje koroških vojvod in država karantanskih Slovencev« ter v spisu Frana Zwittera o koroški kandidaturi Ivana Cankarja leta 1907. Pa tudi v pro-

čilu dr. Julija Felaherja o srednješkolskem problemu koroških Slovencev in v članku Karla Prušnika, ki se spominja svojega prijatelja Mihija Habiha, kateri je pred 20 leti postal žrtev nebrzdanega šovinizma, se nam odpira pogled nazaj na pretekla desetletja, dočim nam iz besedila člena 7 Državne pogodbe in iz kronike naporov za uresničitev teh določil postane še bolj jasno, kako se moramo tudi danes neprestano in z vsemi razpoložljivimi silami boriti za priznanje vseh tistih pravic, ki so nam zajamčene v zakonih in Državni pogodbi, da bomo končno živeli enakopravni med enakopravnimi in v strpnem sožitju z narodom-sosedom v skupni domovini.

Kalendar ne bi bil sodoben, če ne bi prinašal tudi vest o danes najbolj aktualnem in zanimanju vsega sveta vzbujajočem vprašanju: vest o prvih umetnih satelitih. In tudi v domovino naših tržaških in primorskih bratov nas povede, ko nam v članku Zorka Jelinčiča pripoveduje o tržaškem Krasu, o najslikovitejši slovenski obali, kjer je nastala čudovita pesem o Lepi Vidi, ter o slovenskem ribiču in njegovem svetu.

In še leposlovni prispevki: Poleg pesmi Cirila Zlobca, Manka Golarja in Milke M. so zastopani še prispevki v prozi (Rok Arih, Janko Moder in I. M.), ki vsi obravnavajo domačo koroško problematiko.

Tudi letošnji kalendar je po stari tradiciji bogato ilustriran in bo lepo krasil našo domačo knjižno polico.

Knjižni dar SPZ, ki obsega poleg koledarja še štiri lepe knjige, dobite za skupno ceno 25 šillingov pri krajevnem prosvetnem društvu ali pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu!

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Po številu močne so predvsem Mlekarske zadruge, ki jih deluje 55 z 2.950 člani. Večinoma gre za male zadrugne mlekarne z okrog 1.000 kg dnevne kapacitete. Združene so v posebno »Zvezo mlekarskih zadrug«, ki je neposredni lastnik največje mlekarne v Meranu. Njena težnja gre po koncentraciji v večjih mlekarnah, ki jih trenutno s podporo regionalnih oblasti gradijo kar dvanajst v vseh večjih centrih. S to stnitvijo je povezana modernizacija in racionalizacija obratov, ki prve sadove v korist kmetov, predvsem višinskih leg, že prikazuje. Skoraj vse mleko se predela v surovo maslo, za katero obstojajo ugodne možnosti prodaje v ostale pokrajine države. Za mlekarsko zadrugništvo je značilno, da 8 zadrug še danes ni vključenih v članstvo leta 1946 ustanovljene strokovne zveze niti v glavno zvezo.

Med predelovalne zadruge spadata tudi še dve Zadrugi za gozdno gospodarstvo, ki skrbita za skupno prodajo po članih posekane okroglovine. Skupne prede-

lave ter vnovčenja rezanega lesa doslej zadrugna organizacija ni zajela.

Kreditnih zadrug šteje Južna Tirolska 55 z 5.447 člani. Njihova naloga je predvsem zbiranje vlog ter dovoljevanje obratnih posojil, največ na menice s poroštvom. Po posebnih predpisih morajo imeti kreditne zadruge 10 % lastnega kapitala naloženega v državnih obligacijah z garantirano obrestno mero, svoja likvidna sredstva pa smejo nalagati samo v javnopravnih kreditnih zavodih. Leta 1946 ustanovljena »Zveza Hranilnic«, v katero so včlanjene razen dveh vse kreditne zadruge, vrši torej le naloge notranje kontrole, posvetovanja v vprašanih denarnih poslovi in posojil. Obvezno revizijo po zakonu izvaja vsakih 8 do 9 let Banca d'Italia, ki je istočasno najvišji nadzorni organ. V zadnji dobi pa se kljub tem zakonitim zavirani kreditne zadruge prav lepo razvijajo in utrjujejo.

Med produkcijskimi zadrugami deluje že iz dobe po prvi svetovni vojni 13 zadrugnih elektrarn s 610 člani. V zadnji dobi se tudi na tem področju mali obrati

umikajo kapitalno močnim in tehnično popolnejšim elektriškim družbam, kar zahteva že povečana potreba po energiji priključenih obratov. Razvoj je torej isti kot pri nas.

Dve Semenarski zadrugi v gorskih predelih Pusterske doline in doline Eisack gojita v obratih svojih 562 članov predvsem semenski krompir. Zadruga v Pusterski dolini ima v ta namen v Brunecku, kjer ima svoj sedež, skladišče s kapaciteto nad 100 vagonov krompirja z vsemi najmodernejšimi sortirnimi in transportnimi napravami. Nadaljnje skladišče ima v vasiči Welsberg. Tudi ta zadruga je nastala šele po drugi svetovni vojni. Skladišča pa si je zgradila leta 1952. Vsa njena produkcija gre na italijanski jug države, izkupički za vnovčeni semenski krompir pa so odločilni dohodek kmetov v tej dolini.

Kot napredna značilnost so v Južni Tirolski v zadnjih letih nastale »Namakalne zadruge«. Štejejo jih doslej sedem z 220 člani. Delno je zadrugna lastnina ter obratovanje omejeno na skupne črpalke in glavne vode, medtem ko so razdeljevalni vodi in razprševalci last članov, v območjih vinogradov in velikih sadnih nasadov pa so v celoti zadrugna last ter

skrbi za obratovanje poseben zadrugni nameščenec po določenem razporedu. Za uvajanje skupnih namakalnih naprav daje država v ostale prispevke in ugodna posojila.

Živinorejskih zadrug je v Južni Tirolski kar cela kopica, ker pokrajina nima enotne živinske pasme. Tako imamo 103 Živinorejskih zadrug rjavega goveda z 2220 člani, 62 zadrug rejcev sivega goveda z 872 člani, 29 zadrug za rejo pincgavske pasme s 400 člani, 7 zadrug za vzrejo konja »Haflinger« s 742 člani ter 2 zadrugi za rejo norikov z 72 člani, eno zadrugo za rejo ovc ter eno zadrugo za rejo svinj.

Po letu 1945 so se tudi živinorejske zadruge združile v posebnih živinorejskih zvezah (tri za glavne pasme goveda), od leta 1950 naprej pa te zveze še v posebno »Združenje južnotirolskih živinorejskih zvez« z namenom koordinacije dela. Njihova glavna naloga je pomoč vključenim zadrugam, uvedba rodovniških knjig in kontrol, izbira plemenske živine, skrb za plemenjake in umetno osemnevanje, borba proti kužnim boleznim živine, prirejanje sejmov plemenske živine ter uvoz in izvoz.

(Nadaljevanje sledi)

Celovec

Lep uspeh je imela minuli teden celovška policija. Prijela je mladega tatinskega fanta, 17-letnega Lotharja Rola, doma iz Celovca. Mladi fant je bil že kaznovan zaradi tatvine. Preteklo poletje je delal na Predarlskem v neki tekstilni tovarni. Kmalu pa je izvedel vlom v mestu Lustenau. Po tem dejanju je ilegalno odšel v Francijo, kjer je dobil kot kmečki delavec zaposlitev pri večjem posestniku v Elsassu. Tudi tukaj je svojemu delodajalcu kmalu ukradel lepo vsoto, 2,7 milijona frankov, ter z denarjem pobegnil v Pariz.

Z obilico denarja si je v Parizu privoščil nekaj dni življenja, kakršnega si morejo privoščiti le bogati ljudje. V Parizu je napravil več kot 1 milijon frankov. Med tem pa je Interpol že razposlala za njim tiralice, ki jo je prejela tudi celovška policija. Policija je računala, da se bo Rola prej ali slej pojavil v Celovcu, kjer je doma. In zares, prejšnji teden so fanta prijeli. Rola je tatvine priznal in so pri njem našli še 1.530.000 frankov, to je v vrednosti okoli 77.000 šilingov, ter še precejšnjo vsoto avstrijskih šilingov. Sedaj bo imel v zaporu čas premišljevati o svojih kriminalnih junaštvih.

Učenci podraveljske šole na poučnem izletu

(Nadaljevanje z 2. strani)

katerem so velika okna deloma vsa zimo odprta in je zato tudi kljub lesenemu heraklitnim ploščami obdanem stropu docela suh. Zgrajen je po vseh modernih načelih poenostavljenja vsega dela v hlevu. Steljna šupa in lastnoročno zgrajeni štirikotni silažni stolp sta tik ob severni hlevski steni z direktnim vhodom v jasli. Suho krmo pa mečejo iz skednja enostavno skozi luknjo v stropu naravnost v jasli. Silno hvali župan tudi samonapajalnike in ugotavlja, da sedaj, odkar ima živina stalno podnevi in ponoči vodo na razpolago, živali stalno (tudi ponoči!) po malem pijejo in pripisuje visoko mlečnost svojih krav deloma tudi samonapajalniku. Njegova 7,8 ha obdelovalne zemlje obsega joča kmetija prerediti stalno 7 do 8 govedi in 1 konja. Trenutno ima samo 3, okrog 550 kg težke krave pincgavske pasme, od katerih daje vsaka letno več kot 4000 litrov mleka. Po teletu do 25 litrov na dan. Vse to pa, ne da bi pokladal kako posebno krepko (močno) krmo, marveč ob samem dobrem senu (suhi detelji) in dobri silaži. Kar nas je še posebej osupnilo, je bila županova zagotovitev, da živi njegova domačija oz. družina tako rekoč samo »od zemlje«. Iz gozda ne proda nič in vse gospodarske izboljšave je izvršil župan Jobst na podlagi dohodkov iz kmetije (brez gozda!). Od 2 krav računa od vsake po 8000 šil. prejemkov na leto, od tretje, mlajše, pa okrog 6000 do 7000 šilingov. Svinje mu dajo okrog 6000 šil. izkupička v letu.

Dragocena za nas je bila tudi županova ugotovitev, da je v tamkajšnjih razmerah za kmečke prilike najbolj rentabilna pincgavska goveja živina, ker je le-ta najbolj »trdna« in so molznice-pincgavke najdalje časa (največ let!) primerne za produkcijo

Končno se je začela prava zima

Po naši zemlji

Dovolj snega — smučarji se veselijo

Pred nekaj dnevi so še tarnali, da so snežne razmere za smučarski šport doslej neugodne, kar je škodovalo tudi obratom v sezonskih športnih gostiščih. Kdor pa se je v ponedeljek zvečer kmalu spraval spat, se je zjutraj zbudil prijetno presenečen ali neprijetno razočaran. Milo, temu letnemu času prav nič primerno vreme, se je čez noč spremenilo, kajti ponoči je zapadla precej debela plast snega ter še naprej je nenehno snežilo. Z debelo belo odejo pokrita narava, mnogim v veselje, drugim v nevoljo, pa je zadobila pravo zimsko obliko, kar ima tudi svoj čar in lepoto. Stari kmetje še pravijo: »Gospod in zima ne šenkata«, kar se uresničuje vsako zimo. Davčni urad se ne zmeni za vremenske prilike, temveč pošilja svoje plačilne naloge, prej ali slej pa tudi pokaže svoj naravni element.

V Celovcu je zvečer nalahno deževalo in po ulicah se je stvorila tanka poledica.

Okoli 22. ure pa je začelo snežiti ter je do zjutraj zapadlo snega do 25 cm. V ranih jutranjih urah so že založili 185 delavcev in vse razpoložljive snežne pluge, da so s cest in ulic odstranjevali sneg. Snežnemu zametu pa so tudi pred vsako hišo napovedali borbo ter so ženske in moški z lopatami metali sneg s trotoarjev. Kljub temu pa je bil promet precej oviran, ker sneg še vedno ni prenehal padati.

Največ snega je zapadlo v Podnu in si-

Volivke, volivci!

Prepričajte se, če ste za občinske volitve vpisani v volilnem imeniku! Volilni imeniki so javno na vpogled do 31. januarja.

cer 46 cm ter znaša skupna snežna višina 95 cm. Tudi pri Bilčovsu so dosegli snežni zameti višino do 1 metra. Labot je bil do 15. ure odrezan od vsakega prometa.

Jutranji vlaki so imeli zaradi snežnih zametov velike zamude. Motorni vlak iz Wolfsberga preko Dravograda v Celovec je običaj v bližini Labota ter so mogli nadaljevati z vožnjo šele popoldne. Osební vlak iz Pliberka v Celovec je obstal na progi med Metlovo in Sinčo vesjo ter so ga mogli šele s pomočjo pomožnega vlaka iz Celovca spet spraviti v pogon. Proga Beljak—Celovec je bila pri Podravljah tri ure blokirana. Osební vlak iz Področnice v Celovec je zadel v preko proge nagnjeno drevo ter mu odtrgal krono. Sproščeno drevo je švignilo kvišku ter so veje razbile deset šip v oknih, pri čemer je bil en potnik ranjen. V nekaterih šolah ni bilo pouka, ker otroci niso mogli v šolo.

Zima je pripravila pogoj za smučanje in to bo za mnoge veliko veselje.

Kotmara ves

Na občnem zboru naše požarne brambе, ki smo ga imeli 28. decembra preteklega leta, smo slišali poročilo o delovanju organizacije, ki je namenjena bližnjemu v pomoč. Poročilo za leto 1957 je občni zbor vzel z odobravanjem na znanje.

Med drugim smo na občnem zboru tudi sklenili, da priredimo v začetku prihodnjega leta običajno letno veselico: ples požarne brambе. Načrt smo z lepim uspehom tudi izvedli v nedeljo, dne 12. januarja. Vreme je bilo neugodno. Sneg je padal in brodirati je bilo treba po snežni brozgi, tako da smo se zares bali za udeležbo, ko smo poprej vse pripravili. Toda kljub skrajno neprijetnim vremenskim prilikam je bil obisk sorazmerno dober. V gostilni pri Ledererju se je razvila vesela in sproščena zabava. Vsi so se prav dobro počutili v prijaznih prostorih med dobri mi znanci in prijatelji. Domači godci so živahno igrali in mnogi pari so se zavrteli v veselem plesu. Bežno so minevale ure in ko smo se zadovoljni razhajali, smo že izražali željo in sklenili, da bomo prihodnje leto spet priredili kaj podobnega.

Druga vest, ki jo poročamo, ni razveseljiva. Nesreča ne počiva in v soboto, 11. t. m., je doletela huda delovna nesreča Petra Halekarja, p. d. Matica na Prebljah. Sekal je les in ko je hotel neko drevo podreti v določeno smer, se je deblo nenadoma zasukalo in sahnilo v drugo smer. Pri tem je deblo zadelo Halekarja in ga hudo poškodovalo na nogi, tilniku, po obrazu ter zelo nevarno na očesu. Ponesrečenega so prepeljali v bolnišnico v Celovec, kjer ga zdravijo na oddelku za očesne bolezni. Upamo, da se bo ponesrečeni, pridni in delavni Matic, brez hujših posledic spet kmalu vrnil na svoj dom.

Tudi smrt je spet posegla v naš kraj. Preminula je stara Pintarjeva mati pod Pečmi. Po dolgih desetletjih marljivega dela in skrbi ji je po daljši bolezni v starosti nad 90 let smrt pretrgala nit življenja. Naj si dobra mati spočije v miru od trudapolnega dela, žalujočim svojcem pa naše srčno sožalje!

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Vodstvo in tečajnice gospodinjstvo-kuharskega tečaja v Bilčovsu vabijo na

zaključno prireditev

ki bo v nedeljo, 26. januarja 1958, pri Miklavžu.

Od 8.00 do 17.00 ure bo odprta razstava kuharskih izdelkov,

ob 14.30 uri pričetek kulturne prireditve s petjem in zabavnimi prizori.

Oglejte si razstavo ter pridite na prireditev v obilnem številu iz vasi in okolice!

Razne vesti iz Koroške

V Sinči vesi se je začasno brezposelni mizar Jožef Krainz pri cepljenju drv precej močno ponesrečil. Vsekal se je v levo roko in zadobil zevajočo rano.

Pri štetju živali v Celovcu, ki je bilo dne 3. decembra lani, so ugotovili, da imajo v mestu samo še 305 konj, dočim so jih leta 1949 našli še 533. Večino teh konj vzdržujejo v obrobni okrajih, namreč v Trnji vesi, St. Martinu, v St. Petru in v St. Rupertu. Zadnja leta se je zelo znižalo tudi stanje ovac. Leta 1950 so jih našli še 203, pri zadnjem štetju pa samo še 34. Koz so leta 1949 našli 849, tokrat pa samo še 356. Stanje živine je v zadnjih letih ostalo povprečno na enaki višini in znaša povprečje okoli 1550. Leta 1950 so ugotovili 1737 komadov goveje živine, leta 1957 pa 1517, kar pomeni doslej najnižje stanje. Med živino so našli pri zadnjem štetju 808 mlečnih krav, leta 1950 pa 990. Narastlo je stanje perutnine in so je pri zadnjem štetju našli 38.370.

V Jezernici pri Beljaku so imeli minuli teden požarni alarm. Na industrijskem področju Lindnerjeve tovarne je izbruhnil požar iz doslej še nedognanega vzroka. Požarni brambi je v napornem delu uspelo, da so do osme ure zjutraj ukrotili ogenj. Nastalo škodo cenijo na okoli 60.000 šilingov.

Uradni svetnik Eduard Pluch je pred nedavnim dosegel sedemdeseto leto svojega življenja. Jubilant je bil tiskovni referent celovškega magistrata in urednik Uradnega lista celovškega mesta. Funkcije je izvajal še več let po svoji upokojitvi. Prvotno se je izučil za pekara, po prvi svetovni vojni pa se je odločil za uradniški poklic. Mnogo je sodeloval pri organizaciji Delavske zbornice za Koroško. Leta 1934 je prišel k celovškemu magistratu, kjer je zavzemal več odgovornih funkcij. Od leta 1945 do leta 1957 je bil referent magistratnega tiskovnega urada. Ob njegovem sedemdesetletnem življenjskem jubileju mu je med drugim čestital tudi župan Ausserwinkler ter mu želel še mnogo uspehov in zadovoljnih let življenja.

V Kamniku je umrla Ana Krautova

Pred nedavnim je v Kamniku umrla g. Ana Krautova, soproga že pokojnega odvetnika dr. Alojza Krauta, doma na Bistrici pri Dravku. Pokojna je več let živela s svojim možem v Celovcu in je bila priča narodnostnih bojov in prizadevanja koroških Slovencev za svoj narodnostni obstoj in vsestransko enakopravnost. Preživljala je razgibano dobo časa in vse življenje ohranila gorka čustva in zanimanje za Koroško in koroške Slovence. Na Žalskem hribu so blago pokojnico položili k zadnjemu počitku.

KOLEDAR

Petek, 24. januar: Timotej
Sobota, 25. januar: Spr. Pavla
Nedelja, 26. januar: Polikarp
Ponedeljek, 27. januar: Janez Zl.
Torek, 28. januar: Peter N.
Sreda, 29. januar: Francšek
Četrtek, 30. januar: Martina

Strahovi v pobreškem gradu

Nekoč je v gradu na Pobrežju živel graščak, ki je brezdelje in dolgočasje preganjal na ta način, da je ponoči strašil grajske dekline, hlapce in pastirje, podnevi pa se je norčeval iz njihove strahopetnosti. Vsakega, ki se je pri njem udinjal v službo, je najprej vprašal:

»Ali te je rado strah?»

Vsakdo pa bi rad ostal v grajski službi, zato je odgovoril:

»Strahu ne poznam!»

In graščak se je pogodil z njim takole: »Če te zares ni strah, boš lahko ostal pri meni v službi, dokler te bo volja. Plačilo boš dobil, ko boš vzdržal leto dni, prej pa ne! A če boš zaradi strahu zapustil službo prej, preden bo minilo leto, boš ob ves zaslužek. Velja?»

Vrabček in sraka

Na veji je sedel vrabček. Zima je vedno huje pritiskala. Vrabček je bil žalosten. Tedaj je priletela mimo njega sraka in se mu začela posmehovati.

Vrabček je bil še bolj žalosten in je zagrozil sraki:

»Le počakaj!»

Sraka pa se je kar smejala. Ubogi vrabček ni vedel, kaj naj stori, tako ga je zeblo. Skakljaj je sem in tja po snegu. Tedaj je prišel mimo Jožek. Ko je zagledal zmrzujočega ptička, ga je vzel s seboj domov. Napravil mu je hišico in vrabček je ostal vso zimo v njej. Imel je dovolj hrane.

Sedaj pa je zmrzovala sraka. Prosila je otroke, da bi jo vzeli pod streho. Otroci pa je niso hoteli vzeti, ker se je prej ubogemu vrabčku tako posmehovala. Čez nekaj dni je že zelo oslabela. Tedaj pa je prišel mimo maček in jo požrl.

Ali ste že vedeli . . .

- da je v Bohinjskem jezeru trikrat več vode kot v Blejskem jezeru?
- da vdihavanje prahu ni nevarno samo zaradi bakterij, ki se v njem nahajajo, marveč tudi zaradi mehaničnih dražljajev na pljučno tkivo, kar lahko povzroči težja kronična obolenja?
- da so prve lekarne ustanovili v Evropi arabski ranocelniki?
- da so meteoriti najmanjša vseмирska telesa, ki krožijo po vesoljstvu? Ugotovili so, da jih pade na Zemljo na leto okoli 350.000, to je povprečno vsak dan po 1000.
- da moremo napraviti iz 1 grama zlata nad tri metre dolgo nit?

»Velja!» je odgovoril vsakdo, ki ni vedel, da ga bo graščak tik pred potekom enega leta tako prestrašil, da jo bo moral praznih rok ubrati iz gradu.

Tako so pobreškemu graščaku dolga leta zastoj služili hlapci, dekline in pastirji.

Nekoč pa je prišel v pobreški grad pastir, ki se graščakovih vragolij ni ustrašil in je vzdržal v gradu dalje kot tisti, ki so jo že pred letom dni ucvrli iz gradu. Na grajskih pašnikih je pasel grajske ovce, a ko je njegovemu pastirjevanju manjkalo samo še tri dni do polnega leta, se je vstopil pred graščaka in se zasmejal:

»Še tri dni bom pasel vaše ovce, potlej pa se bova domenila za plačilo:

Graščaku pa je bilo žal za pastirino, ki bi jo moral izplačati pastirju, zato ga je še tisto noč točno o polnoči prišel strašiti, da bi ga brez zaslužka prepodil iz gradu. Ogrnil se je z belo rjuho, na glavo pa si je privezal mrtvaško glavo. Prišel je v izbo, kjer je drnohal pastir in zavpil:

»Jaz sem botra smrt! Če mi ne izgineš iz gradu, te bom umorila!»

Zbujeni pastir pa je pograbil pastirsko palico, prislonjeno na ležišče, ter zaklical:

»Ne ljubi se mi še umreti, ker sem še mlad! Rajši pojdi k našemu graščaku, ki je star in hudoben ko vrag, pa ga zadavi!»

To je dejal in navalil na našemljenega graščaka, da mu je le-ta komaj ušel.

Drugi večer pa se je oblekel graščak v kozlovsko kožo, na glavo pa si je navezal kozje roge in točno o polnoči prišepal v pastirjevo izbo.

»Jaz sem vrag!» je zakričal.

»Če ne izgineš iz gradu, te bom zdrobil v prah in plevel!»

Prebujeni pastir je pograbil ovčarsko palico in se zakrohotal:

»Pa se poizkusiva, kdo je močnejši!»

In je z gorjačo navalil na našemljenega graščaka ter mu jih naložil na kosmato grbo, da se mu je kar kolcalo.

Tretji večer pa pretepeni graščak ni šel več strašiti pogumnega pastirja. Na kljuko grajskih vrat je privezal popadljivca psa, sredi noči pa je poklical predse ovčarja in mu velel:

»Strah me jel! Vso noč nekdo prasklja po grajskih vratih. Pojdi in poglej kdo je!»

Pastir je odprl grajska vrata. Tisti čas je podivjani pes planil nanj, on pa mu je ročno porinil ovčarsko gorjačo v golt, da se je zadavil. Potlej se je vrnil h graščaku rekoč:

»Tega strahu pa ne vi in ne jaz ne moreva pregnati. Veste, kaj prasklja?»

»Kaj pa je?» vpraša radovedni graščak.

»Rja žre železno kljuko na grajskih vratih!»

Temu odgovoru pa se je graščak tako smejal, da se je zadavil od smeha. Pastir pa je ostal v gradu do konca svojega življenja.

Po njegovi smrti pa je pobreški grad razpadel, da drugega ni ostalo od njega kakor razvaline.

Med grajskimi razvalinami pa najbrž še danes leži tudi železna kljuka grajskih vrat — če je ni že rja požrla.

Belokranjska pripovedka.

PALČEK

Živel je nekoč palček. Svojo hišico je imel na robu gozda. Živel je sam samcat. V tej samoti si je zaželel družbe. Ker je bil še mlad, je šel iskat nevesto. Vzel je culico, svojo čarobno motiko, se poslovil od doma in odšel.

Tako je hodil nekaj dni. Prišel je v neko mesto. Hodil je nekaj časa po mestu in dospel do neke palače. Vstopil je in hodil iz sobe v sobo ter končno prišel v sobo samega kralja. Prav ponižno se mu je priklonil in ga prosil za roko njegove hčerke.

Prebrisana opica

Na košatem drevesu je sedela opica. Premišljevala je, kaj bi počela, da ji ne bi bilo dolgočas. Pa je zagledala zelenca. Previdno se je splazila navzdol in ga zgrabila. Nekaj časa se je z njim igrala, potem pa se je tega naveličala, in ker ni vedela, kaj naj z zelencom počne, ga je pogoltnila.

V blatu pod drevesom pa je sedel krokodil in jo opazoval. Ker mu je sonce sijalo v oči, ni natančno videl, kaj se je zgodilo. Vendar je upal, da bo opici spodrsnilo in da bo štrbunknila z drevesa v njegovo lačno žrelo. Toda kmalu je spoznal, da iz te moke ne bo kruha. Začel je premišljevat, kako bi opico ukanil.

»Kako le moreš biti tako kruta, opica?» je rekel. »Umorila in požrla si mojega najmlajšega sinčka. Kako naj se, revež, potolažim? Vsaj solze mi pridi obrisati!»

Opica pa je predobro poznala krvoločnega krokodila in se ni pustila zvabiti v past. Malo je pomislila in mu takole odgovorila:

»Če je bil zelenec tvoj sinček, ti bom dala namesto njega svojega sina.« In z dolgim, črnim prstom je pokazala na črnega Arabca, ki se je sprehajal ob reki.

»Opica, motiš se! To je vendar človeški sin,« je ugovarjal krokodil.

Oton Župančič:

Da mi biti je drevo

Da mi biti je drevo,
bi spomladi rad bil breza —
drugo drevje še goló,
nanjo sveti Jurij pleza.

Da mi biti je drevo,
bil poleti rad bi lipa —
v njeni senci je hladno,
cvet na potnika se vsipa.

Da mi biti je drevo,
bil pozimi rad bi smreka —
drugo drevje že goló
topla greje njo obleka.

ke. Kralj bi mu jo rade volje dal, če mu zgradi dobre ceste. Palček je moral hočeš nočeš pristati.

Nato se je palček lotil dela. Ker pa je bil kraljični palček silno všeč, mu je pomagala. Toda palčku ni pomagala samo kraljična, temveč tudi čudodelna motika. Palček je delo srečno opravil. Dobil je kraljično in se vrnil v svoj domek na robu gozda.

Živi pa še danes, če še ni umrl.

TOLSTOJ:

S L O N

Živel je Hind, ki je imel slona. Slabo ga je hranil, naganjal pa ga je, da je moral veliko delati. Nekoč je slon zbesnel in stopil z nogo na svojega gospodarja. Hind je umrl.

Potem je začela njegova žena jokati in prinesla je pred slona svoje otroke ter jih porinila pred njegove velikanske noge. Rekla je:

— »Ubil si očeta, pa ubij še otroke.«

Slon je pogledal otroke, zgrabil z rilcem najstarejšega dečka, ga dvignil visoko ter ga varno posadil na svoj hrbet. In slon je ubogal dečka na vsako besedo in delal zanj.

Črnega morja, da vdereta na ozemlje Slovencev.

Vse je zgrabilo za orožje. Veljaki in starešine so izročili sužnjem bojne sekire, govedo in drobnico so čuvali pastirice, v domovih so ostale hčere, žene in otroci — vse se je zganilo in šlo proti vzhodu, proti Antom. Pridružil se jim je Iztok z močno četo konjenikov, ki so bili oboroženi z oklepi, ščiti, meči in sulicami. Izurjene vojake, ki so bili pobegnili z njim iz Bizanca, je porazdelil za voditelje posameznih oddelkov. Vsa druga vojska je hodila peš, v neredu, kakor tolpa. Iztokova konjenica je jezdila za njimi. Štiri dni se je vila vojska po ravnini, hodila skozi hrastove gozdove, prebredla vode in dospela blizu do oboda slovenskega ozemlja. Zadelo so že ob prve gruče razdivjanih Antov. Vneli so se kratki boji, ki vanje Iztok s svojo konjenico ni nikdar posegel. Vsak trenutek so zagnali Sloveni krik, ko so zapazili oddelke Antov. Odtirgal se je curek mládcev od vojske in se zadrevil z divjim krikom proti nasprotniku. Zasičalo je nekaj strelíc, zablestelo nekaj sekir v soncu, nato so se spopadli z nožmi, se davili in klali in se premetavali po tleh z groznim krikom. Vsa ostala vojska pa je z navdušenimi klici ščuvala borilce, zabavljala Antom in pretila z dvignjenim orožjem. Po kratki borbi so vselej Anti zbežali, na bojišču je ostalo nekaj ranjenih in te so Sloveni zajeli.

F. S. FINŠGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

55

Huna je zamamil vonj; skrčil je iztegnjeno roko in jo ovil Alanki krog vratu. Dvignil je trepalnice, temne iskre njegovih oči so se zagreble v noč Alankinega pogleda.

Toda le za trenutek. V teh očeh ni bilo jasnega neba kakor v očeh Ljubinice. Črti so spali za temi dolgimi vejicami. Ročka, ki je bila objela Alanko, se je skrčila. Bolesten krik se je razlegel v šotoru. Tunjuš je pahnul ženo od sebe in grčal:

»Ven, ven! Proč, sovražim te!»

Za plakajočo so se zagnile zavese. Hun se je prevalil na ležišču in zakopal obraz v hermelin. Dolgi prsti so grebali po krznu in trgali kosmi iz njega. Hropeč se je stresal v divjem koprnenju, glavo so mu posule potne kaplje, za nohti je čutil bolečino in grgral je na pol izrečene besede:

»Ona, samo ona — Ljubinica — sicer — umrem...«

»Poslanci!» se je oglasil Balambak.

Tunjuš je buhnil kvišku. S krvjo podplute oči je uprl v starca.

»Kako?» je iztisnil iz širokih prsi.

»Gradišče prazno. Vse odšlo na vojsko. Deklice pulijo lan.«

Tunjušu so se izbuljile oči, skozi nosnice mu je piskalo čedalje glasneje, prsi so se mu dvigale in širile, dokler ni izbruhnilo iz njih povelje:

»Osedlajte petnajst najhitrejših konj! Predrožite jih prek Donave!»

Balambak se je priklonil z žalostjo na licu. Za šotorom je zaplakala Alanka.

Tunjuš je iztegnil roko po meču. Črni prsti so se oklenili jermena kakor krempelj roparice. Ko je slišal plač Alanke, je zakričal, da se je razleglo iz šotora:

»Moja bo — Ljubinica!»

DESETO POGLAVJE

Vojska med Anti in Sloveni se je bila prav ob prihodu Iztokovem razbesnela do vrhunca. Mirovala ni več niti zadruga krog Svarunovega gradišča. Če so bili doslej boji le divji pretepi razbrzdanih pastirjev, spopadi posameznih družin, so se družile poslej velike tolpe, si izbirale veljake za vojvode in udarjale na posestva Slovencev, izzivale, zapeljevale in pregovarjale sužnje krščenike, da so utekli gospodarjem in se, upajoč prostosti, priklonili napadajočim Antom. Vsi brzi sli, katere je razposlal Iztok v dežele, so se vračali z enakimi neveselimi poročili. Nihče

jih ni poslušal, ko so govorili o miru. Anti so očitali Slovenom, da si prilaščajo prednosti in nadoblast; Sloveni so kričali Antom, da so podkupljeni strahopetci, hlapci Bizanca, ker rajši pikajo sami sebe, svoj rod, kakor škorpioni, namesto da bi udarili složni z njimi preko Donave in maščevali poraze ter privojevali ugrabljeno zemljo.

Iztok je spoznal, da rodi Tunjuševo podpihovanje obilne sadove. Ena sama beseda: »Svarun hoče vladati« — govornica Antom, »Volk vam bodi knez« — govornica Slovenom, je zadostovala, da se je razpalil ogenj divjega sovraštva pri svobodoljubnih Antih in Slovenih. Demokratično ljudstvo se je zgrozilo ob sami misli, da bi utegnil ta ali oni veljak zahrepeneti po samovladi. Trpeli so rajši lakoto, bili se posamič med seboj in izgubljali boje s sovražniki, kakor bi dovolili, da se rodi samo slutnja, ki bi pretila njihovim svobodi in popolni neodvisnosti.

Iztok je poznal svoj rod, svojo kri. Kljub temu ni obupal. Vsa žalostna poročila ga niso potrla. Slovenom, ki jih je bil privel s seboj iz Bizanca, je velel uriti najboljše mládce v orožju. Opeli so si oklepe, jezдили na konjih v težki opravi, sukali meče, poslušali vzklike vodnikov.

Toda Anti niso dali Slovenom oddiha. V gradišče je prišlo nekaj dni po Iztokovi vrnitvi poročilo, da sta Volk in Viljenec zbrala veliko vojsko in jo ženeta izza

ZA GOSPODINJO IN DOM

Škrobljenje perila je tudi treba znati

Zavese, prte, prtičke, ovratnike moških srajc in vse, kar smo se odločile poškrbati, je treba predvsem dobro oprati in izprati ter posušiti ali vsaj dobro iztisniti iz njih vodo, ker škrob na suho bolje prime.

Preden pripravimo škrob, moramo vedeti, kaj škrobimo s surovim in kaj s kuhanim škrobom.

Vse stvari, ki jih želimo poškrbiti trdo in bi rade, da bi se lepo svetlikale, škrobimo s surovim škrobom, ki ga pripravimo takole:

20 dkg suhega škroba temeljito razžvrkljamo v 1 litru mrzle vode, dolijemo še dva litra mrzle vode in mešamo, dokler ni škrob enakomerno gladek.

V tako pripravljeni škrob pomočimo posušeno ali vsaj dobro ožeto blago, ki ga nameravamo poškrbiti, ga nato ozmemo in zavijemo v brisačo ali prt ter pustimo, da počiva vsaj 4 ure, da se škrob nekako uleže, nato pa zlikamo z likalnikom do suhega.

Zavese ali prte, ki bi jih rade poškrbale bolj mehko, škrobimo s kuhanim škrobom, ki ga takole pripravimo:

11 dkg suhega škroba razžvrkljamo v 1 litru mrzle vode in ga ob skrbnem mešanju kuhamo kake pol ure, da dobimo žolico. To razredčimo s toliko tople vode, da dobimo tri litre goste in enakomerne tekočine. Pri škrobljenju s kuhanim škrobom ravnamo tako, kot smo opisali pri škrobljenju s surovim škrobom.

Količina škroba v obeh primerih zado-

Goveja pečenka

Vzemi poldrug kilogram govejega stegna, 10 dkg prekajenega jezika, slanina ali gnjati, 10 dkg korenja, 10 dkg kislih kumaric, 10 dkg gobic, sol, majeron, 6 dkg slanina, 5 dkg masti, vodo ali juho, limonin sok, 4 dkg moke, pol kozarca vina.

Meso hitro operemo, obrišemo, potolčemo in posolimo. Z ozkim, koničastim nožem delamo v meso odprtine, v katere vtikamo izmenoma na kline zrezano slanino, gnjat ali prekajen jezik, očiščeno korenje, kisle kumarice in vložene gobice. Nato potresemo meso z majeronom. V kozico damo najprej na kocke zrezano slanino, da se ocvre, nato dodamo mast. Ko je ta razbeljena, opečemo v njej hitro pripravljeno govedino po vseh straneh, nato jo polijemo z vročo vodo ali juho, ji dodamo limonin sok in pokrito dušimo do mehkega. V mrzli vodi v lončku razžvrkljamo meso, nato ga vzamemo iz kozice, v sok pa zamešamo omenjeno moko, dodamo vina in pustimo, da vse dobro prevre. Pečenko nato zrežemo na porcije in precedimo nanjo omako.

stuje, da z njim poškrbimo 2 kg kakršnega koli perila.

Vse naškrobljene kose perila moramo tudi pravočasno zlikati, ker le na ta način bo naš uspeh popoln. Če pa pustimo naškrobljeno perilo nezlikano nekaj dni ležati, se namreč zna zgoditi, da nam na-

škrobljeni deli perila splesnijo, plesen pa je najhujši sovražnik perila, tkanin. Plesnivih madežev običajno iz perila ne moremo spraviti, zato je bolje, da pravočasno pazimo, ker na ta način tudi varčujemo. Če se torej lotimo škrobljenja, vztrajajmo pri delu do konca.

Na to pri kuhanju ne smemo pozabiti

Običajno pazimo pri sestavi jedilnikov na vitaminsko in kalorično vrednost posameznih jedil, dočim pozabljamo na to, da ugotovimo, koliko časa potrebuje posamezna jed, da jo prebavimo. Vendar je to izredno važno, zlasti za one, ki imajo občutljiv želodec. Ker je torej prebavljivost posameznih jedil odvisna od sestavin, ki določeno jedilo sestavljajo, moramo vedeti, v kolikem času posamezna jedila prebavimo. To nam bo prišlo prav pri občutljivih želodcih in tudi za zdrave ljudi pri sestavljanju jedilnikov predvsem za večerjo. Če pripravimo jedilnik, ki ima v svoji sestavi samo težko prebavljive jedi, se bomo po takem kosilu ali večerji počutili neprijetno, če ne še kaj hujšega.

Najhitreje prebavimo med in sladkor. Riž, kuhane ribe in tudi pijače prebavimo v približno dveh urah. Morske ribe, bel kruh, razne piškote, mleko, krompir in zelenjavo v treh urah. V štirih urah prebavi želodec črn kruh, telečje meso in kuhano šunko. Ostalo perutnino, divjačino in suho meso prebavimo v šestih urah. Najtežje prebavljive so gobe, slanina, sardine v olju in zelo mastna jedila, ki jih včasih prebavlja želodec tudi po osem ur.

Upoštevajmo torej pri sestavljanju jedilnikov teh nekaj napotkov ter se pozanimajmo tudi za druga navodila in marsikdaj bomo preprečili neugodja v želodcu ter ga ohranili zdravega in sposobnega za dobro prebavo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Še o ishiasu

O ishiasu smo že nekaj pisali, vendar je to taka bolezen, ki mnogim povzroča precejšnje preglavice in bolečine, zato ni odveč, če še napišemo mnenje drugega zdravnika o tej živčni bolezni.

Pri ishiasu občutimo hude bolečine v velikem bednem živcu, ki poteka po zadnji strani bedra oziroma v bednem živčnem pletu. Pojavlja se ishias navadno v napadih s hudimi bolečinami, poteka jočimi od ritne kosti navzdol do podkolnika in pete. Vsako natezanje živca, na primer vzdigovanje v kolenu iztegnjene noge, povzroča hude bolečine. Ker pri hoji čujemo obolelo nogo, se tudi hrbtenica nekoliko zapogne in medenica povesi. Bolniki marsikdaj ne morejo niti stati niti hoditi. Pri dolgotrajnem ishiasu, ki traja mesece in mesece, oslabi tudi mišičje oboje noge, zaradi česar postane ta po obsegu tudi nekoliko tanjša, a se zopet okrepi, ko ishias izgine.

Kakor je na primer zlatenica in beli tok le skupno ime za pojav, ki ga povzročajo lahko najrazličnejši vzroki, tako tudi pri ishiasu ne gre za neko enotno obolenje, ampak ima lahko najrazličnejše vzroke. Jasno je, da bomo lažje odpravili ishias, če najdemo in odpravimo osnovni vzrok, kakor pa če samo lajšamo bolečine. Res

je, da se na splošno predpisuje najprej dolgotrajno večtedensko ali večmesečno ležanje, toplota (termofor s toplo vodo, vrečica s toplim pepelom, segreta, v prt zavita opeka, pri vsem tem je treba paziti, da se ne opečemo), tablete acisala (aspirina) ali natrijevega salicila s sodo bikarbono po jedi, mazanje s kafrinim špiritom ali z oleum hyosciami, mešanim s kloroformom ali linimentum ammonii, mešanim z veratrinom ipd. (seveda po zdravniških receptih in navodilih, kajti nekaterih mazil ne smemo mazati naenkrat na prevelikih površinah kože), najrazličnejše injekcije (n. pr. impletol ali thiodacaine, ali mešanice novokaina, adrenalina itd., ali forapin), specialno zdravljenje z aneurinom, bodisi v obliki tablet ali v obliki lekarniškega kvasa, zdravljenje z galvanizacijo, diatermijo, zdravljenje v toplicah. V mnogih primerih dosežemo na te načine ozdravljenje, toda pri vseh ne. Zato je prav, če začnemo čim prej brskati za vzrokom bolezni: najrazličnejša vnetja v žrelu, zlasti mandljev, pri ženah vnetja jajčnikov, miomi na maternici, napačna lega maternice, kronično zaprtje črevesja, zlasti trde mase blata v zadnjem črevesu, najrazličnejše izrastline in tumorji medeničnih in hrbteničnih kosti, ki pritiska-

Kako poživimo zimsko obleko?

Jesensko ali zimsko obleko boste lahko prav prijetno poživile, če boste to kombinirale s pleteninami. Morda ji boste dopletle samo ovratnik, lahko pa tudi zapestnike zraven, k močni bluzi pa lahko še pas. Lahko pa obnovite obleko tudi tako, da dopletete rokave, ali sedelce z ovratnikom, ali ovratnik, zapestnike in pa spredaj na obeh straneh rob za gumbnice in gumbce.

Tako obleko lahko prerežete od vratu do tal in jo lahko popolnoma spremenite s tem, da jo do tal razpenjate. Razen tega pa obleke lahko kombinirate po vaši lastni fantaziji in iznajdljivosti, torej tako pač kot vam najbolj ugaja. Take spremenbe oblek so zelo priporočljive, ker vzbujajo ponovno veselje do uporabe te ali one obleke, ki je topla in primerna letnemu času.

Če vrata škripljejo

Nova sveža pobarvana okna se večkrat težko odpirajo. Namažimo stične ploskve z milom, pa bo konec težav. Škripanje vrat nas ne bo več jezilo, če bomo nasadila namazali z zmletim grafitom. V ta namen so uporabni tudi stari svinčniki iz katerih dobimo grafit. Namseto grafita lahko uporabimo tudi strojno olje ali kolomaz.

jo na živec (rentgen), kronično pijančevanje, sladkorna bolezen, protin itd. Včasih bomo torej dosegli hitro izboljšanje, če odpravimo zaprtje, ali olajšamo sladkorno bolezen, ali če spravimo v red zobovje ipd. in nam bo dosti drugega zdravljenja prihranjenega. Varovati pa se je treba tudi prehladov in bi bilo zelo prav, če bi se v zimskem in hladnem času vsi bolj toplo oblačili, posebno tudi ženske, ki prav rade hodijo v tankih najlonkah in tankem perilu tudi pozimi. V nekaterih primerih je treba misliti tudi na tako imenovano diskushernijo, to je izmed dveh vretenc izpodmaknjeni ali tudi zmehčani hrustanec. Tukaj pomaga včasih dolgotrajno ležanje in toplota, toda večinoma je treba v takem primeru pomagati z operacijo.

V toplicah se bolečine v prvih dneh vroče kopeli rade povečajo, kar bolnika preplaši, da kopeli opusti prezgodaj. Treba je tudi vedeti, da vsaka bolečina v nogi še ni ishias. Zdravnik spozna ishias po potrebnih pregibih in stiskih. Izredno redko kdaj se pojavi ishias istočasno v obeh nogah. Če so torej bolečine v obeh nogah, gre dosti bolj verjetno za kako drugo obolenje.

Seveda pa je ob vsakih sumljivih bolečinah najbolje, da obiščemo pravočasno zdravnika, ki bo takoj odredil pravilno zdravljenje in tako dosti skrajšal čas zdravljenja in prihranil mnogo bolečin in skrbi.

Potoma so se pridružili vojski Sloveni iz vseh zadrug. Od juga so prihajali prebivalci od Mursijanskega močvirja, od severa so se zgrinjali močni oddelki izza Karpatov. Iztokove oči so se radostno pasle nad temi krepkimi bojovníki. Hkrati ga je trla žalost, ko je videl divji nered, krik in pehanje, prepire in spopade v lastnih vrstah.

»Kakšna moč!« je pomislil. »Kako navdušenje za svobodo, pa si sami devajo verige na roke, ker niso edinil!«

Hrepenel je po Antih in se odločil, da pojde sam do Volka in Viljenca ter ju pogovori na mir in edinstvo. Premišljeval je, kako jim naslika podli Bizanc, kako jim zbudi slo po rodovitni zemlji onstran Donave. Lice mu je gorelo, ko je v domišljiji že gledal, kako se objemajo Anti in Sloveni in se zaklinjajo bogovom, da se ne spro več med seboj, bratje z brati, ampak da pojdejo maščevati očete na bizantinsko ozemlje. Jezdil je s sklonjeno glavo, krog ustnic mu je igral nasmeh, v očeh ogenj vojske, desnico je imel na ročniku težkega meča.

Nenadoma ga predrami divji bojni krik. Prvi oddelki so stopili iz gozda na plano. Pred seboj na robu dolge loze so zagledali ognje Antov. Vojska Slovenov se je ustavila. Divji krik na boj je segal od konca do konca po vojščakah in se valil pod nebo kakor tuleč vihar. Krik je dosegel ta-

bor Antov; ti so se odzvali še z večjim krikom, kakor tuljenje razdraženih zveri v puščini. Najdrznejši so bežali prek ravnine proti Antom in prožili strelce proti njih taboru. Tudi od onod so jim hiteli posamezniki nasproti, vihteč kopja in metajoč sekire, da so trepetale v bliskovitih krogih pod soncem. Jedro vojske je še tičalo v gozdu. Tudi glavna krdela Antov se niso ganila.

Slovenski starešine so se takoj zbrali v posvet. Bojan in Velegost sta povabila v zbor tudi Iztoka, dasi ni bil starešina. Bil je slaven vojak in kot tak je smel sedeti z veljaki v bojnem svetu.

Velegost, najstarejši, povzame besedo:

»Možje častiti, rodu Slovenov slavne korenine! Plugji leže zapuščeni sredi polja, ovce se klatijo brez varuhov, naše žene so žalostne zvečer, ker nimajo nikogar, da bi mu ponudile večerjo. Vojska divja. Vojska? S kom? Kaj ni padel Hilbudij? Iztoče, ali si tako slabo meril? Ali je tvoja tetiva šibka kakor nit triletnega dečka, ki ustrelil in ne pade vrabec s slemena? Ali se je prebudil oholi Upravda in nagnal proti nam nove Hilbudije? Možje, čemu molčite? Pokaj mi odgovarjajo jezne gube na vaših čelih? Vojska je, da, žalostna vojska, ne z Bizancem, vojska z brati.«

»Morana, Morana!« so mrmrali veljaki in gugali glave na desno in zamajevali na levo.

»Tamkaj se kadijo ognji, ob njih so zasajena kopja, da odpro bratom Antom rane in pognoje lastno zemljo z domačo krvjo. Sramota! Kam se nagne Perun? Naš bog je njihov bog. Mi darujemo, Anti darujejo. Kam se nagne Perun? Bogovi se morajo razjokati in razjeziti nad takim rodolom!«

»Perun je z nami! Anti so začeli!«

»Sramota!«

»Udarimo! Kaznujmo!«

V zboru je vršalo, veljaki so stresali rdečkasto maziljene lase, ustnice so se širile, beli zobje so se svetlikali izza volnenih brad, hrepeneč po boju, po krvi.

Velegost je dvignil roko in prosil:

»Mir, možje častiti! Govoril sem jaz, govorite vil!«

Oglasil se je Bojan.

»Poznate li, možje, našega starosta Svaruna? Kdo mu more očitati žal besedo?«

»Nihče! Slava Svarunu!«

»Ali ni jokaj iz suhih, starih oči solze, ko je zvedel o vojski? Ali naju ni poslal z Velegostom do Volka in Viljenca, da darujemo bogovom dar sprave? Šla sva. Ponižal se je starosta Velegost, da me je bilo sram. Jezik sem ugriznil do krvi. Sicer bi bil zarohnel in pljunil na Volka. Toda udarjen je s slepoto. Vrnila sva se v gradišče in Svarun je jokaj še grenkejšje solze.«

»Smrt Volku! Kožo mu snamemo z živega telesa!«

»Ni več naš brat, zato zasluži, da ga obišče Morana!«

»Zapeljan!« vzklikne Iztok.

»Veljaki, čuli ste glas slavnega Svaruna iz Iztoka. Pomnite, da je pred leti kot mladeč s svetom in strelico zmagal Hilbudija, ker so z njim bogovi.«

»Bogovi so z Iztokom!« je šlo od ust do ust.

»Bogovi so bili z njim v Bizancu. Šel je in ukradel sovražniku vojno znanost, ukradel mu je modrost in se vrnil. Bil je v ječi, v verige vkovan. Bogovi so navdahnili krščenika in ta je otel Slovena. Veljaki, ali ga niso oteli zato in ga poslali k nam, da otme čast rodu in kaznuje upornike?«

»Zato, zato! Slava Svetovitu! Perunu obetov!«

»Naj govori Iztok!«

»Naj govori, naj govori!«

Vsi veljaki in starešine so se ozrli na mogočnega junaka, ki je stopil v blesteči opravi bizantinskega poveljnika v sredo. Bojovníki, ki so izven kroga prisluškali vojnemu posvetovanju, so se približali.

Vzklik veselja in občudovanja, nato napeto čakanje.

(Nadaljevanje sledi)

Anton Novačan:

VOLK

Zima je stiskala zobe. Visok sneg je zapadel vso planjavo, skoraj zasul je že vasico na griču, mečava pa ni hotela po-
nehati. Koče so zdihovala pod silno težo, tramovi so pokali in kmetje so se strahoma ozirali v neprodno, temnosivo nebo. Sam Bog ve, od kod se je jemalo toliko snega: pet čevljev je ležal vse naokrog, v hostah je lomil drevje, zamel ceste in steze in vsako gaz, pokrili gozdni potoki, da je izginilo celo grmovje ob njegovih nizkih bregovih.

Vasica je bila kakor zaprta, nihče si ni upal na plan. Pet koč in trideset prebivalcev se je balo za življenje. Žagali so sneg z nizkih slamnatih streh. Podnevi so ga spravili, da so si koče oddahnile, ponoči pa je iznova zapadel. V cunjastih kosmih se je valil z neba, vedno enakomerno, počasi, tiho, preteče.

Vaščani so se združili, živeli so kakor v zadrugi; nikoli ni bilo take sloge med njimi. Koče so se naslonile druga na drugo, zdelo se je, kakor bi bila vasica ena sama hiša.

Pod večer, ko je izginilo še tisto malo svetlobe kakor pod dolgega dneva, je molilo pet družin za srečo in odrešenje, bolj za časno srečo, da bi minila huda zima, ko pa za večno zveličanje duš. Klečale so družine okrog mize ob bolnem svitu oljnatih svetilk. Iz vsake hiše je ječalo v temno noč: »Iz nadlog in težav reši nas, o Gospod!«

Nekega večera pa je zatulilo zunaj s strašnim, zateglim glasom: uuuueerr. Strah je zamoril molitev, vsem so se oči zdrznile, obrazi pobledeli, srca zastala. In zopet je zatulilo, zdaj bliže in strašneje: uuuuioarr...

»To je volk!« je dejal suhi Martin. »Bog se nas usmili!« Odložil je molek in hitel, da bi zapahnil vežna vrata. Zunaj je zatulilo iznova in koj nato se je začulo praskanje po vratih. Martin je odskočil in se vrnil prestrašen v sobo.

»Noter ne more,« je tolažil ženo, ki je stiskala dojenčka na prsi.

Volk je rožljaj po vratih, po stenah in se vzpenjal na okence. Svetloba ga je zablela, odskočil je in se zadrevil dalje.

Za dobro voljo

Vsi so enaki

Bila je že več let vdova in je imela precej pod palcem. Neko noč jo zbudi šum — pred njo je stal vlomilec:

»Ne bojte se, gospa, nočem vas, temveč vaš denar!«

»Oh, pojdite se soliti!« pravi vdova. »Vsi moški ste enaki!«

Današnja mladina

- Koliko si star?
- Šest.
- Kadiš?
- Ne.
- Piješ?
- Ne.
- Imaš dekle?
- Ne.
- Potem si samo pet!
- Res je.

Bobljev mucek

Bobi je srečal nekega dne na promeni Tedi in mu potožil, da je njegova lepa mucka zbolela. Tedi mu je nasvetoval, naj jo okoplje v precej topli vodi in bo takoj zdrava. Naslednji dan sta se zopet srečala in Tedi je vprašal Bobija: »Kako je s tvojo mucko, Bobi, kaj je že zdrava?«

»Kaj zdrava? Veš, Tedi, ko sem jo okopal, je bila že kar nekam zdrava, ko sem jo pa ožej, mi je pa crknila!«

Bahač pri zobozdravniku

- Koliko zob mi boste naredili?
- Dvaintrideset.
- Meni jih lahko naredite več. Jaz lahko plačam!

Po poroki

- Srček, zdaj sva za vse življenje zvezana.
- Ljubi Tone, nikar vendar takoj vsega tako tragično ne jemlji.

Drugo jutro so se zbrali možje pri Martinu in ukrepali, kaj bi bilo storiti. Ker je bila nevarnost, da bi se volkov pri-
tepla v tej hudi zimi cela drhal, so sklenili, da pošljejo na občino po puško. Izvolili so Martina. Martin je vedel, da izbero njega, in se je odpravil. S težavo je gazil sneg, namesto v treh urah je prišel na občino v šestih. Občinski pisar je bil bahač in se je Martinu smejal:

»Davno so ga že iztrebili iz naših krajev. Volk že ni bil, nemara pes, ki se je zatekel.«

Smejati se je in pisal dalje. Suhi Martin pa je užaljen stopil do župana in mu razložil, da bi rad puško. Župan je bil izkušen mož. Dal mu jo je in še obljubil, da

Oton ŽUPANČIČ

Korotan v srcu

*Kadar se v srcu spomnim Korotana,
odpre se mi globoka v prsih rana,
iz nje pa pesem, jok in kletev vre,
up in ljubezen, nikdar mi ugnana.*

*Iz brezna mojih bolečin odmeva
zvon gosposvetski; mračen zbor prepeva
nekdanje zgodbe: rušijo se vrhi,
vasi podirajo se v noč iz dneva.*

*Od severa se divji roj za rojem
usiplje in po ljudstvu pada mojem;
kdo brani pravdo vdove in sirote?
Kdo si je v svesti, da stoji na svojem?*

*Zurni se gora, vnovič se pogreznj,
mesto in grad in živo vse zavezni —
skozi posipa in razvala plast
mlad rod prebija v novi se ljubezni.*

*Ob Dravi partizanska puška počí,
in po grobovih davno spavajoči
se dramijo: „Spet gre za staro pravdo!
Pokonci! Z njimi! Zdaj se naj odloči!“*

*Kdaj res ta dolga bobra bo končana?
Naj se mi nikdar ne zaceli rana,
naj peče me, naj spati mi ne da —
ne izpustim iz srca Korotana.*

bo povedal gospodi v mestu, naj pride volka lovit, brž ko se zjasni in mine silna mečava.

Vesel je bil Martin in namesto šest ur je hodil samo štiri, zakaj imel je puško in vračal se je domov...

Doma so ga čakali možje in ženske, tudi otroci. Vsem je odleglo, ko so zagledali puško. Stisnili so glave in gledali. Martin je za poskušnjo ustrelil skozi okno. Močno je počilo. Ženske so se ustrašile, dedci pa so se smejali in dejali: »Puško imamo, kaj nam more volk!« Sklenili so, da bodo stražili: vsak večer, sosed za sosedom.

Prvi večer je stražil prvi sosed. Debelo se je oblekel, dobro obul in nataknil volnene rokavice. Dobro so koče svetlo mežikale, je hodil od okna do okna in s sosedi norce bril. Ko pa so luči ugasnile in ljudje pozaspali, je stopil dobri sosed na prag in stal z eno nogo v veži, z drugo pod kapom. Ni dolgo čakal. Zmežilo se je nekaj tam v črnem gozdu in sosed je strahoma zaloputnil duri ter zlezel na peč. Tisto noč je izginila ubogemu vaščanu plemena svinja. Zjutraj so našli krvave sledove in težke stopinje do gozda.

V naslednjih nočeh je stražil drugi, tretji, stražil je tudi četrti sosed. Nobeden ni videl volka, nobeden ni streljal. Iz vaških staj pa je izginila koza, pogrešali so dva odojčka in Martinovega psa je volk raztrgal. Tulil in zavijal ni več. Kakor bi vohal, da imajo vaščani puško, je prihajal grdi ropar potih, po polnoči menda, in ukradel, kar mu je prišlo pod gobec.

A hujski od volka je bil strah, ki je ob-

hajal vaščane. Le Martin je molčal, kadar so drugi kvasili neumnosti in strahopetno gledali. Še preden je prišla vrsta nanj, da bi stražil, je ponoči vstajal in poslušal. Zaman ga je žena prosila, naj leže in spi, ni se odmaknil od okna. Gledal je v temno noč in stiskal pesti.

Da, sovražil je volka kakor razumnega človeka, ki mu je storil krivico. Bolelo ga je, da ne da ubogi vasici miru, ko je sama in zapuščena sredi hude zime. Zakaj ne gre v dolino, kjer so bogate vasi in kjer bi laže utrpeli škodo? Tako je premišljeval in se grizel, a pri tem pozabljal, da je volk in nič kaj drugega.

Davno so že zaspali vaščani, ko je stal pred svojo kočjo s puško v rokah in gle-

Usodna zamenjava

V Ameriki mora imeti vsak, ki se hoče oženiti, za poroko uradno dovoljenje, ki ga dobi na županstvu.

In tako je šel neki ženitni kandidat na newyorško županstvo in zašel v veliko dvorano.

»Slecite se!« mu namesto pozdrava reče uradnik za mizo. »In sedaj tecite čim hitreje trikrat okoli...«

Ženin uboga in po opravljeni dirki seže po srajco, da bi se oblekel.

»Počakajte! Urno še trikrat po tej lestvi gor in dol!«

Ženin ubogljivo opravi tudi to in nato spet seže po srajci.

»Se ne! Zdaj še hitro preskočite trikrat tele mize in stole...«

Tedaj pa je bilo ženinu dovolj in ves izmučen je zavzdihnil

»Ne, potem se raje kar požvižgam na poroko!«

»Kaj ste rekli?«

»Da se raje požvižgam na poroko, kot da bi moral še dalje zganjati to prekleto fizkulturo!«

»Človek dragi, zmotili ste se v vratih! Mi tukaj sprejemamo in preizkušamo prostovoljne gasilce!«

Kaznovana radovednost

Jaka si je kupil kravato. Tako po svojem okusu, tako rekoč moderno s palmami in na pol golo deklico. Nenadoma opazi, da je v kravati listek.

»Dragi kupec!« piše na listku. »Prosim, bodite tako prijazni in pošljite svojo fotografijo — Marički, šivilji kravat številka 314. Vnaprej se Vam lepo zahvaljujem!«

No, no, si misli mladi mož in se ponosno smehlja, tako se je pričela že marsikatera romantična zadevica. Torej napiše Marički ljubeznivo pisemce in mu seveda priloži tudi svojo sliko.

Že čez tri dni je odgovor tu. Z drhtečimi rokami raztrga Jaka ovitek in čita:

»Cenjeni gospod! Prosim, da mi ne zamerite. Toda vsa dekleta v tovarni so tako strašno radovedna. Hotele smo na vsak način videti, kakšen obraz ima mož, ki si bo kupil tako prismuknjeno kravato!«

ANEKDATE

Nekdo je nekoč vprašal slavnega filozofa Kanta, kateri poslušalci najbolj obiskujejo njegova učena predavanja.

»Moji poslušalci so v glavnem študentje, mlada dekleta in oficirji. Študentje prihajajo na predavanja, ker vedo, da sem v izpitni komisiji. Mlada dekleta pridejo zaradi študentov, a oficirji zaradi deklet,« odgovori Kant.

Veliki arabski kalif Manzur je govoril pred množico svojih podložnikov v Damasku. Pri tem se ni pozabil na vsa usta hvaliti, koliko je storil za svoj narod.

»Poglejte, na primer, odkar vladam jaz, v deželi še ni bilo kuge!«

Neki Arabec pa polglasno vzdikne:

»Hvala vsemogočnemu Alahu, ki ni toliko krivičen, da bi poslal hkrati nad nas kugo in tebel!«

Cesar Franc Jožef je obiskal neko vojašnico in vprašal nekega novinca: »Poslušaj, jaz sem tvoj cesar. Ali bi ti streljal name, če bi ti to zapovedal tvoj kapetan?«

»Da, veličanstvo,« je odgovoril vojak. »Zapoved je zapoved!«

Podobne odgovore je dobil Franc Jožef od vseh, ki jim je postavil enako vprašanje. Ob koncu pregleda pa je le našel vojaka, ki je odgovoril:

»Ne, veličanstvo. Jaz ne bi streljal!«

Cesar se je nehote razveselil tega odgovora, vendar vpraša dalje:

»Zdaj pa še povej, zakaj ne bi streljal?«

»Na žalost mi je to nemogoče, ker sem samo bobnar v tej četi!«

Josip Murn-Aleksandrov:

SNEG

Brez konca padaš, drobni sneg, na tihi gozd in na poljano, nekje kraguljčki, hitri beg, spet molk za mano in pred mano. Kaj moč mi, čas, kaj si mi dan? Kar bilo — kot v sneg zakopano! Kar bode — kot ta tiha plan brez konca širi se pred mano.

Neugnani šoviniisti rovarijo proti Slovincem v Italiji

»Primorski dnevnik« je v nedeljo priobčil o zadnjih šovinističnih izgrelih daljši članek, iz katerega posnemamo nekaj misli. Kakor znano, je pravni položaj Slovincem v mejah italijanske republike še vedno nejasen in se obstoj tržaških in goriških Slovincem priznava le de facto, dočim pravnih določb, ki naj bi jamčile in ščitile njihov obstoj in razvoj, še vedno ni. Vse se omejuje samo na določbo v italijanski ustavi, ki pravi, da imajo narodne manjšine pravico, da se njihov razvoj in obstoj jamči in ščiti. Toda to je samo v ustavi, še vedno pa manjka ustrezne zakonodaje, ki naj bi vse to dejansko tudi pravno jamčila. Zaradi tega so tudi slovenske šole, ki obstojajo že 18 in več let, brez pravne podlage. Da pa Slovenci v Italiji dejansko obstojajo, javno priča izdajanje tudi slovenskega uradnega lista vladnega generalnega komisariata za Tržaško. To pa je tudi vse, kar z uradne strani priča o obstoju Slovincem.

Vendar pa že ta malenkost bode v oči italijanske protislovenske hujšake, ki za hujškanje proti javni slovenski besedi ne zamudijo nobene prilike. Posebno kampanjo proti slovenski javni besedi so zagнали italijanski šoviniisti ob priliki, ko je vladni generalni komisar razpisal prve vojaške nabore na Tržaškem tudi v slovenskem jeziku. Tako so različni s šovinizmom zastrupljeni listi ugotavljali, da so slovenski lepaki, ki pozivajo na nabore, nezakoniti, nepotrebnosti, ker da vsi razumejo italijanski in da razen tega žalijo italijanski značaj Trsta.

Šovinistični izgrede bi seveda ne bili

mogoči, ko bi bila slovenska manjšina v Italiji tudi pravno zaščitena, ker bi s tem v primeru protislovenskega hujškanja vsi hujšaki prišli v nasprotje s paragrafi in bili kaznovani. Verjetno se tega zaveda tudi italijanska vlada, ki se, kakor vse kaže, kljub postavitvi v ustavi strinja s početki šovinstov in zaradi tega tudi zavlačuje čimprejšnjo rešitev pravnega zasedanja pravic slovenske narodne manjšine v Italiji, kar edino bi v bodoče lahko ne le samo preprečilo podobne izgrede proti Slovincem, temveč bi njihov razvoj in obstoj jamčilo v skladu z ustavo.

Na Južnem Tirolskem državni izpiti tudi v nemščini

Akademiki na Južnem Tirolskem so si dolgo časa prizadevali, da se jim dovoli uporaba nemškega materinskega jezika pri državnih izpiti za usposabljanje za razne poklice. Tej njihovi zahtevi je italijansko ministrstvo za pouk sedaj tudi ugodilo. Razen tega so akademiki iz Južnega Tirolskega dosegli pri ministrstvu za pouk, da smejo na državnem izpitu nastopiti tudi medicinci, ki so promovirali v Avstriji in ki lahko dokažejo, da so prakticirali na avstrijskih klinikah ali v bolnišnicah določen čas in v določenih oddelkih, kakor jih pač predpisuje ustrezen zakon.

Vsekakor je to lep uspeh, ki ga je dosegla avstrijska manjšina v Italiji v svoji borbi za uresničitev tistih pravic, ki so ji bile zajamčene z avstrijsko-italijanskim sporazumom o Južni Tirolski.

Produkcija jekla in železa močno narasla

Avstrijska železarska industrija je v preteklem letu dvignila svojo produkcijo v primerjavi z letom 1956 za 12 odstotkov, jeklarska industrija pa je povečala produkcijo za 20 odstotkov ter industrija valjanih produktov za 16 odstotkov. Tako so leta 1957 producirali okoli 1.950.000 ton surovega železa, 2.500.000 ton jekla in 1.600.000 ton valjanih produktov.

Železarska industrija pa ni izvažala toliko surovih produktov, marveč je poviša-

la predvsem izvoz plemenitenih izdelkov — jekla in valjanih produktov. Zaradi tega se je izvoz surovega železa, ki je znašal leta 1956 335.000 ton zmanjšal leta 1957 na 240.000 ton, torej za 28 odstotkov.

Nasprotno pa se je v istem obdobju povečal izvoz surovega jekla od 63.000 ton na 155.000 ton, torej za 146 %, eksport valjanih produktov pa od 552.000 ton na 730.000 ton, kar tudi znaša 32 % več.

Ogromna bo svetovna razstava v Bruslju

O pripravah za svetovno razstavo v Bruslju, ki bo od aprila do oktobra letos, smo v našem listu že poročali. Danes dodajamo še nekatere zanimivosti, ki so naravnost presenetljive.

Bruseljska razstava bo združila vse dosežke človeštva, vse kulture in civilizacije. Razstavno mesto je zraslo na površini 200 hektarjev. Središče razstave bo močno »Atomium«. Posebna senzacija razstave bo tudi spiralno zaviti stolp »Eternit«. Goste bo že na belgijski meji pričakovalo 200 mladih deklet, tako imenovanih »fair hostess« in se dekleta pripravljajo za svoje delo na posebnem štirimesečnem tečaju. Za bivanje gostov v Bruslju bo skrbel organizacija »Logexpo« in vsak obiskovalec bo dobil popolno dokumentacijo o razstavi, mestni načrt Bruslja in razstave ter žepni priročnik z obvestili o raznih tarifah, vrednostih valut in telefonskih številkah najvažnejših ustanov. V razstavnih uradih bodo delale posebej izvežbane daktifografinje in prevajalci, organizirani pa bodo tudi sestanki z osebnostmi, ki bi jih obiskovalci svetovne razstave radi spoznali.

Vprašanje prometa je delalo organizatorjem razstave velike težave. Rešili so ga z novimi podvozji in nadvozji, cestnimi predori in razširitvijo bulvarjev. Posebna novost so svetlobni signali, ki bodo že od daleč kazali, kje je prazen prostor za parkiranje. Na treh parkirnih prostorih bodo lahko sprejeli 50.000 avtomobilov. Na razstavi pa bo tudi posebna servisna služba za posojanje avtomobilov. Na razstavnem prostoru bo več kot 6000 kvadratnih metrov vrtov in nasadov ter posebno zabavišče z atomsko železnico. Za zabavo otrok bo urejeno »Otroško kraljestvo« z mnogimi presenečenji za mlade obiskovalce.

Največji paviljon bodo na razstavi imele ZDA in bo obsegal 28.929 kvadratnih metrov. Francozi pa so imeli pri gradnji svojega paviljona nesrečo, ker se je naenkrat porušila konstrukcija in je bilo več ljudi ranjenih. Pričeli so s polno paro graditi nov paviljon. Portugalska, Anglija, Jugoslavija in Švica so s svojimi deli že najbolj napredovale.

„Sputnik I“ ne obstoja več

Že nekaj časa ugibajo o usodi Sputnika I ter sodijo, da ne obstoja več. Sedaj je tudi Sovjetska zveza objavila uradno poročilo, ki pravi, da je prvi umetni satelit že 4. januarja prodril v gostejše zračne plasti, ki obdajajo Zemljo, in je s tem nehal obstojati. Sputnik I je obstajal kot umetni planet vsega skupaj 92 dni. Razdalja, ki jo je prepotoval od izstrelitve pa do prodora v gostejše zračne plasti znaša 60 milijonov kilometrov, kar odgovarja razdalji med Zemljo in Marsom.

Za vprašanje umetnih satelitov se ljudje v svetu močno zanimajo, kar je razvidno že iz dejstva, da je v Moskvi na naslov »Sputnik, Moskva«, doslej prispelo že nad 91.000 pisem in telegramov iz 58 dežel sveta in iz Sovjetske zveze.

Med tem pa »Sputnik II«, ki ga je moč videti tudi s prostim očesom, seveda, če je popolnoma jasno, kroži z veliko hitrostjo okoli Zemlje. Do danes jo je obkrožil že okoli 1150 krat.

Zanimiva statistika s finančnega področja

V listu »Statistična poročila« je pred kratkim izšla zanimiva statistika avstrijskih finančnih uradov iz katere je razvidno, da je bilo v Avstriji leta 1954 280.730 oseb, ki so dolžne plačevati dohodninski davek. Skupni dohodek vseh teh oseb je leta 1954 znašal 10 milijard 258 milijonov in 598.000 šilingov; od tega je ostalo po odtegnitvi stroškov za reklamo in posebnih izdaj 9.826.053.000 šilingov obdavčljivih dohodkov, za kar je bilo določenih 2.366.154.000 šilingov dohodninskega davka. 46.015 oseb, ki jim je bila določena davčna odmera, je bilo delojemalcev, ki so razpolagali z okoli 1,1 milijarde šilin-

gov kot postranskim dohodkom iz obrtnih obratov (805 milijonov), pristo-poklicnega dela (208 milijonov) ali iz kmetijstva in gozdarstva (62 milijonov); njihovi dohodki iz nesamostojnega dela so znašali okoli 932 milijonov šilingov.

Iz teh statističnih virov pa je tudi razvidno, da je leta 1954 381 oseb priznalo pri svojih finančnih uradih, da znašajo njihovi dohodki več kot 1 milijon šilingov, skupno 939.192.000 šilingov. To je 0,1 odstotek davčnoobveznih, a 9,1 odstotek vseh dohodkov. Tako je torej leta 1954 živel v Avstriji vsega skupaj 381 milijonarjev.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestr zvočki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Avtomobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 25. januar:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.00 Na cesti k jutri — 16.20 Mladinski koncert — 20.30 Parada šlagerjev.

II. program: 9.10 Kauci na Pegazu — 11.00 Danes je veselo — 15.00 Oddaja za mladino — 20.10 Sokratova smrt — 21.00 Samo za plesalce.

Nedelja, 26. januar:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Glasba za čajanko — 17.45 Okoli sveta — 19.00 Sportna poročila — 20.10 Molnar: »Arthur«, veseloigra.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 12.25 Zlati zvočki — 15.15 V svetu operet — 16.00 Tako lepa je plesna godba.

Ponedeljek, 27. januar:

I. program: 8.45 Zapiske iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.) — 16.00 Glasba za mlade zaljubljenice — 18.20 Za vas, za vse — 18.30 Mladina in tea-

ter — 18.40 Ura pesmi (slov.) — 20.15 v služaju služaja.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 16.30 Melodije z vsega sveta — 17.15 Znanje za vse — 19.30 »Thamos, kralj v Egiptu«, drama.

Torek, 28. januar:

I. program: 8.45 Medicinsko mesečno poročilo — 14.00 Poročila, objave. Sredi mojga srca ena pesmica zveni (slov.) — 15.45 Avstrijska lirika — 17.10 Dobro razpoloženi — 18.30 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Komponist Karl Senn 80-letnik.

II. program: 10.15 O ribogojstvu — 16.00 Oddaja za žene — 19.30 Zaupne melodije — 20.00 Glasba ne pozna meja.

Sreda, 29. januar:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 15.30 Zdravila proti strahu — 16.00 Hitri prsti — 18.10 Govori se o tem — 20.15 Lepe melodije — lepi glasovi — 21.00 Vindobona, lepo mesto.

II. program: 7.20 Jutranja glasba — 14.40 Meje vednosti — 16.30 Dunajske melodije — 19.30 »Plesalec na vrvi«, komedija.

Četrtek, 30. januar:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Iz koroške književne delavnice (slov.) — 17.10 Pisan venček melodij — 18.30 Mladina v poklicu — 18.40 Oddaja za kmete — 19.00 Prilcesinja dneva — 20.15 Sepl, ali hočeš kozje mleko? — 21.00 Alpski zvočki.

II. program: 9.00 Ti in žival — 14.40 Ljubezen je smiselna postava lepega — 15.30 Mi delamo glasbo — 16.30 Vesele melodije — 17.15 Znanstveni članki — 17.55 Veseli smo kot otroci — 19.30 Vi želite — mi igramo.

Petek, 31. januar:

I. program: 8.45 Radijski zapiski — 14.00 Poročila, objave. Akustični mladinski list — Rast in življenje slovenske knjižne be-

RADIO PROGRAM

sede (slov.) — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Sveže, veselo in živahno — 18.10 Prosti čas je dragocen — 19.05 Zgrabi srečo — 20.15 »Zaljubljeni«, komedija.

II. program: 9.30 Zveneca alpska dežela — 15.30 Srečanje popoldne — 17.15 Znanje za vse — 19.45 Za prijatelje gora — 20.00 Godba na pihala — 20.30 Tisoč taktov plesne godbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 25. januar:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 8.35 Mali vokalni ansambli pojo — 10.10 Listi iz orkestralne lirike — 11.15 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Popevke in melodije — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.30 Od polke do calypsa — 18.15 Slovenske narodne — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 26. januar:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Za prijetno razvedrilo — 8.45 Bevk: »Pastirci«, radijska igra — 10.30 Pokaži, kaj znaš — 12.00 Pozdravi z juga — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 D'ickens: »Oliver Twist«, radijska igra — 20.00 Popevke in melodije smo izbrali za vas — 21.00 Klasiki sodobne glasbe.

Ponedeljek, 27. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Orkestralna matinea — 9.20 Zabavna glasba — 11.37 Pri Veselih planšarjih — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.45 Slovenske narodne pesmi — 14.35 Voščila — 16.00 Portreti slavnih pevcev — 17.35 Zabavna slikanica — 18.20 Makedonske, primorske in dalmatinske narodne pesmi — 20.00 Simfonični koncert.

Torek, 28. januar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Radi jih poslušate — 9.30 Slavni solisti vam pojo in igrajo — 10.10 Za razvedrilo — 11.30 Za dom in žene — 12.00 Igra kmečka godba — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Popevke se vrste — 13.30 Pester spored opernih melodij — 14.35 Voščila — 16.00 Za ljubitelje in poznavalce — 17.10 Čajanka s plesom — 18.00 Sportni tednik — 20.00 Shakespeare: Macbeth.

Sreda, 29. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Jezikovni pogovori — 11.00 Po zabavnih kaskadah — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Glasba ne pozna meja — 21.00 Odlomki iz slovenskih oper.

Četrtek, 30. januar:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Mi ga žingamo — 8.35 To in ono za vas — 11.00 Orkestralni odlomki — 11.45 Pesmi za naše male — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Internacionalne koračnice — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 16.00 Z domačimi in tujimi solisti — 17.10 Plošča v ploščo — 20.05 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Ob 200-letnici Vodnikovega rojstva.

Petek, 31. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Popularne melodije — 9.20 Prisluhnite in izbirajte — 11.00 Pesmi raznih narodov — 11.40 Alpski zvočki — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Poje Slovenski orkester — 13.15 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert ob štirih — 17.15 Zabavna glasba — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Panorama z Montmartra.

Iščem žensko, ki bi pospravljala sobe in pomagala tudi v kuhinji (od maja do oktobra) — PENSION - MISKULNIK, St. Kathrein — Post Schiefeling/See.